

Vergi Usul Kanunu ve TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı Kapsamında Enflasyon Muhasebesinin Özkaynaklar Üzerindeki Etkisi: BİST İmalat Sektöründe Bir Araştırma

İlknur ERGÜN¹

Öz

Yüksek enflasyonlu bir ekonomide, işletmelerin açıkladıkları finansal tablolardaki kalemlere ilişkin tutarlar, cari fiyat seviyelerinden ifade edilmedikçe gerçeğe uygun değeriyle raporlanmamakta ve faydalı finansal bilgi sunma özelliğini kaybetmektedirler. Enflasyonun bu olumsuz etkisini gidermek amacıyla Türkiye’de, vergi yasalarına ve Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu düzenlemelerine göre enflasyon düzeltmesi yapılmaktadır. Ancak her iki düzlemede, düzeltmenin yapılacağı dönemler, kullanılan endeksler ve uygulamalar farklıdır. Bu da finansal tablo kalemlerinin tutarı, geçmiş yıllar kârları/zararları ile dönem kârı/zararında farklılık oluşturmaktadır. Çalışmada Vergi Usul Kanunu (VUK) ve Türkiye Muhasebe Standardı (TMS) 29’a göre yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda sermaye düzeltmesi, sermaye yedekleri ve kâr yedekleri kalemlerinin tutarlarında oluşan farkın, geçmiş yıllar kârları/zararları ve özkaynaklar üzerindeki etkisini tespit etmek amaçlanmıştır. Borsa İstanbul (BİST) imalat sektöründe faaliyet gösteren 115 işletmenin 2023 yılı finansal tablo ve dipnotları doküman analizi ile incelenerek, uygulama farklılıklarının etkisini ve önemini ölçmek amacıyla oransal analiz yapılmıştır. Yapılan değerlendirmede, özkaynak fon kalemlerinde her iki düzlemeye göre enflasyon düzeltmesi sonucunda dikkat çekici farklar olduğu tespit edilmiştir. Sermaye Piyasası Kurulu’nun (SPK) 2024/14 sayılı bülteninde oluşan bu farkların SPK’ya tabi işletmelerin TMS 29’a göre yapacakları enflasyon düzeltmesinde Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabına aktarılacağı belirtilmiştir. Çalışma kapsamında yer alan imalat işletmelerin, TMS 29’a göre sunulan finansal tablolarında Geçmiş Yıllar Kârları/Zararlarında takip edilen farklar tutarının, özkaynaklar toplamına oranının ortalama %16 olduğu tespit edilmiştir. Enflasyon düzeltmesinde VUK ve TMS 29’a göre kullanılan iki farklı endeksin katsayıları dikkate alındığında, meydana gelen farkları ve uygulayıcıların iş yükünü azaltabilmek için enflasyon düzeltmesi uygulamalarında aynı endeksinin kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Enflasyon Düzeltmesi, Özkaynaklar, Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları.

JEL Kodları: M40, M41, M48.

The Effect of Inflation Accounting on Shareholders' Equity within the Scope of Tax Procedural Law and TAS 29 Financial Reporting in Hyperinflationary Economies: A Research on the BIST Manufacturing Sector

Abstract

In a hyperinflationary economy, the amounts of items reported by entities in the financial statements are not stated at fair value, unless they are expressed at current price levels, and lose their ability to provide useful financial information. In Turkey, to eliminate these negative effects of inflation, inflation adjustments are made under tax laws and regulations of the Public Oversight Accounting and Auditing Standards Authority. However, the periods, indices, and practices used in both regulations are different. This creates differences in the financial statement items, retained earnings, and profit/loss for the period. The study aims to determine the effect of the difference between the amounts of capital adjustment, capital reserves, and profit reserves on retained earnings and shareholders' equity in the reporting to be made as a result of inflation accounting applications according to Tax Procedure Law (TPL) and Turkish Accounting Standards (TAS) 29. The 2023 financial statements and footnotes of 115 companies operating in the Istanbul Stock Exchange (BIST) manufacturing industry were analyzed by document analysis to measure the impact and significance of differences in application. The assessment revealed notable differences in equity fund items due to inflation adjustments under both regulatory frameworks. The Capital Markets Board's (CMB) bulletin 2024/14 states that these differences will be transferred to the Retained Earnings account in the inflation adjustment of the entities subject to CMB according to TAS 29. The financial statements of manufacturing entities within the scope of the study, presented under TAS 29, indicate that the ratio of differences recorded under Retained Earnings or Losses to the total shareholders' equity is, on average, 16%. In light of the differing coefficients of the two indices used for inflation adjustment under TPL and TAS 29, it is recommended that the same index be employed to reduce differences and the associated workload for practitioners.

Keywords: Inflation Adjustment, Equity, Retained Earnings.

JEL Codes: M40, M41, M48.

¹ Sorumlu Yazar (Corresponding Author): İlknur ERGÜN, Öğr. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Muratlı Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, Tekirdağ/Türkiye, ergun@nku.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-4958-4815.

APA 6 Stili Kaynak Gösterimi: (To Cite This Article)

Ergün, İ. (2025). Vergi usul kanunu ve TMS 29 yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama standardı kapsamında enflasyon muhasebesinin özkaynaklar üzerindeki etkisi: BİST imalat sektöründe bir araştırma. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 18(1), 83-107. doi: <https://doi.org/10.29067/muvu.1499880>.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Financial statements are prepared to present financial information useful for the decisions of the parties related to the entity, such as the financial position, financial performance, and cash flows of the entity. However, in a hyperinflationary economy, the amounts disclosed in the financial statements will not be meaningful unless they are presented at current price levels (POA Announcements, 2024:1).

To eliminate the negative effects of inflation on financial statements in Turkey, which has a hyperinflationary economy, it has been decided to make inflation adjustments in the balance sheets of 2023 and subsequent periods following the General Communiqué on Tax Procedure Law (TPL) No: 555 dated December 2023. Turkey also applies Turkish Accounting Standard (TAS) No. 29, Financial Reporting in Hyperinflationary Economies (TAS 29), which is published by the Public Oversight Authority (POA) based on international standards to be applied in hyperinflationary periods. Companies whose functional currency is the currency of a highly inflationary economy and are obliged to apply TAS must restate all their financial statements, including their consolidated financial statements, under the relevant standard (TAS 29, p.1).

Due to the different practices in the TPL and TAS regulations, the end-of-period profits and losses disclosed by entities also differ. This study summarizes these differences as the periods in which inflation adjustment will be applied, the index to be used, and different measurement, evaluation, and presentation practices in the regulations. According to TPL, the balance sheets for 2023 will be adjusted for inflation, while according to TAS 29, statements of financial position for 2021 and all financial statements for 2022 and 2023 will be adjusted. While the Domestic Producer Price Index (D-PPI) is used in the TPL, the Consumer Price Index (CPI) is used in the adjustments required by TAS 29. Since there is a significant difference between the coefficients of the two indices, it is assumed that there will be a significant difference between the company's current year's and the previous year's profit. Finally, there are also significant differences in the principles of measurement, valuation, and presentation of financial items. Therefore, under both regulations, it is expected that there will be differences in the amounts of retained earnings and current period profit/loss in the financial statements of entities that make inflation adjustments. The differences are expected to continue in subsequent periods due to the application of both requirements. In the financial statements for 2023, profits resulting from the restatement will not be taxed, and losses will not be recognized as losses. However, these differences will be taxed in subsequent years. Therefore, there will be a significant difference between the financial statements prepared under TAS and those prepared under the Tax Procedure Law, which will also affect deferred tax assets and liabilities. From this perspective, this study aims to determine the effect and significance of the inflation accounting differences on retained earnings and equity in reporting under TAS 29 and TPL.

In this study, the financial statements and footnotes of 115 companies operating in the manufacturing industry in Borsa Istanbul and disclosing the amount of equity items and their effect on retained earnings in their financial statement footnotes according to TPL and TAS 29 were analyzed by document analysis to see the effect of two legal regulations in Turkey on retained earnings and shareholders' equity. Then, statistical analysis was performed using the Logistic Regression method to measure the significance of the impact of the two regulations.

Equity items disclosed by 115 entities in the BIST manufacturing sector, which are disclosed in the footnotes, constitute 55.59% of total equity under TPL, whereas they constitute 39.36% of total equity under TAS 29.

The study is believed to be important for regulated institutions, entities that disclose their financial statements, and users of financial statements, and it will contribute to the national literature in this context.

Literature Review

There are various studies on inflation accounting in the literature. Among these, some studies on the effects of inflation accounting on industries, the methods used, and the effectiveness of the selected index can be summarized as follows:

In his study, Özulucan (2002) stated the necessity of switching to inflation accounting due to the inadequacy of self-financing methods in inflationary periods. Grecco et al. (2023) found that the financial statement results of the entities of countries with a cumulative inflation rate above 10% are significantly affected by inflation, even if inflation conditions have not occurred. They emphasized that the measurement of the financial statement elements of these entities at historical cost has lost its validity, and monetary adjustments should be made. Çankaya and Dinç (2010), evaluated the results of the first application of inflation adjustment in Turkey while revealing the necessity of inflation adjustment, stated that the applications of different institutions in line with their expectations differentiate the results and cause confusion. In his study, Aktaş (2009) analyzed the entities that made adjustments within the scope of CMB legislation and tax regulations and found that high inflation significantly affects the asset and resource structure and income statement. Özdemir and Aslan (2007) found that the degree to which the selected index reflects the level of prices is directly proportional to the benefit provided. Özkan (2008) states that since the index used during the adjustment is calculated over an average value of price increases, the values in the financial statements do not represent actual market values, but more meaningful results are obtained compared to partial adjustment. Demir (2018), on the other hand, states that the D-PPI index is insufficient in determining the inflation increase and suggests that the different practices among the regulatory bodies in Turkey should be eliminated and inflation adjustment should be in line with international standards. Kantar et al. (2021), Gökten et al. (2023), and Koçak et al. (2023) investigated the effects of inflation adjustment in the manufacturing industry and found that it has significant effects.

Research Method

The study's research question is, "Has there been a significant difference in retained earnings and equity as a result of the restatement of equity items in the inflation-adjusted Statements of Financial Position for the year 2023 prepared under TPL and TAS 29?". For this purpose, firstly, the financial statements and footnotes of 115 entities operating in the BIST manufacturing industry were analyzed by document analysis method, and the ratios of the application results to equity were calculated to determine the application that has a more significant impact on equity.

Research Findings

Equity items disclosed by 115 entities in the BIST manufacturing industry, which are disclosed in the footnotes, constitute 55.59% of total equity under TPL. In contrast, they constitute 39.36% of total equity under TAS 29. The difference constitutes 16.23% of equity and is reported under retained earnings. In 97 out of 115 entities, equity items reported under TPL are higher than those reported under TAS 29. The basic metal sub-industry has the highest difference between the two regulations.

Conclusion

From the financial statements and footnotes of the entities within the scope of the study, first of all, the amounts of the equity items disclosed under TPL and TAS 29 and the differences between them were determined. A proportional analysis was made to assess their impact on equity and their relative importance and evaluated based on the manufacturing industry in general and sub-industries. According to TPL, the amount of equity items subject to inflation adjustment constitutes 55.59% of the total equity of the entities within the scope of the study. In comparison, it constitutes 39.36%, under TAS 29. The difference, which constitutes 16.23% of equity, is reported in retained earnings. In 97 out of 115 entities, the amount of equity items reported under TPL is higher than that reported under TAS 29.

As a result of the proportional analysis, there is a significant difference between the two regulations, and the inflation adjustment made within the scope of TPL regulations is more effective on retained earnings and total equity than TAS 29. In the 2023 financial statements, profits from the restatement are not taxed, and losses are not recognized. However, there will be taxation on these differences calculated in subsequent years. Users of financial statements want to know the financial statements of entities for various reasons, such as evaluating company performance, determining profitability ratios, profit distribution, and tax calculation. However, significant differences in these financial statements prepared under two regulations may confuse taxation, profit distribution, and financial performance evaluation. Therefore, it would be beneficial for tax authorities to reconsider the principles and rules of inflation accounting based on accurate and transparent presentation principles. In addition, convergence studies would be useful in reducing the measurement, evaluation, and implementation differences between TPL and TAS 29. Thus, it is thought that more useful financial statements will be presented to users and preparers of financial statements.

1. GİRİŞ

Finansal tablolar, işletme paydaşlarının alacakları kararlarda, işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları ile ilgili faydalı olacak finansal bilgiyi sunmak amacı ile hazırlanır. Bu nedenle, finansal tablolarda sunulan bilgilerin ihtiyaca uygun olması önem arz etmektedir. Ancak, yüksek enflasyonlu bir ekonomide, işletmelerin açıkladıkları finansal tablolardaki kalemlere ilişkin tutarlar, cari fiyat seviyelerinden sunulmadıkça, kullanıcıların ihtiyaçlarına uygun olma özelliğini kaybedecektir (KGK, 2024:1).

Yüksek enflasyon, bir fiyat endeksine bağlı fiyatlar, faiz ve ücretler gibi faktörler ile üç yıllık kümülatif enflasyonun %100 veya daha fazla olmasıyla ifade edilir (International Accounting Standards Board, 2024). Yüksek enflasyonun olduğu bir ekonomide, paranın satın alma gücünde önemli oranda düşüklük meydana gelmesi nedeniyle işletmelerde farklı zamanlarda meydana gelen işlemlerin veya olayların tutarlarının karşılaştırılması yanıltıcı olmaktadır. Hatta aynı hesap dönemi içerisinde dahi karşılaştırma yapmak anlamlı olmaz (TMS 29, p.2).

Türkiye’de yüksek enflasyonlu dönemlerde, enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini gidermek için çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden ilki, 30 Aralık 2003 tarihli resmî gazete ile yayımlanan 5024 Sayılı Vergi Usul Kanunu, Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’dur. Bu Kanun ile 2003 yılı bilançolarında enflasyon düzeltilmesi uygulanmasına karar verilmiş ve 2004 yılında da uygulama devam etmiştir. 2004 yılından sonra şartlar oluşmadığı için uygulamaya ara verilmiş olup 2005 yılından itibaren altın işi ile uğraşan işletmeler dışında kalan işletmelerin yeniden değerlendirme uygulamalarına da 2018 yılına kadar son verilmiştir. Enflasyondaki artış seyri dikkate alınarak 2018 ve 2021 yılları arasında tüm işletmelere yeniden değerlendirme olanağı tanınmış ancak yeniden değerlendirme yapacak olan işletmelere vergi ödeme zorunluluğu da getirilmiştir (Yavuzaslan Söylemez, 2023: 286). Belirtilen bu uygulamalar kısmi düzeltme yöntemi olup, 2004 yılını izleyen 17 yıl boyunca şartların oluşmaması nedeni ile finansal tablolarda genel enflasyon düzeltilmesi yapılmamıştır. 31.12. 2021 tarihi itibarı ile şartlar yeniden sağlanmış olmasına rağmen Ocak 2022’de Vergi Usul Kanunu’na (VUK) eklenen geçici 33’üncü madde ile uygulama iki yıl daha ertelenmiştir (BDO, 2024: 5). Son olarak, 30 Aralık 2023 tarih ve 32415 (2. Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 555 sıra no’lu VUK Genel Tebliği ile 2023 yılı bilançolarında ve sonraki dönemlerde enflasyon düzeltmesinin yeniden uygulanmasına karar verilmiştir.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board- IASB), bağımsız, düzenleyici bir otorite olup, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını geliştiren ve yayımlayan kuruluştur. Ülkemizde Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK)’da bu standartları Türkçe’ye çevirerek yayımlamaktadır. Türk Ticaret Kanunu’na göre halka açık şirketler, KGK tarafından yayımlanan bu standartları uygulamak zorundadırlar. Bu kapsamda, TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standardı, 31/12/2005 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanmak üzere 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmî Gazete’ de yayımlanmıştır. Fonksiyonel para birimi, yüksek enflasyonlu bir ekonomiye sahip ülkenin para birimi olan işletmeler, enflasyon düzeltilmesi yapmak zorundadırlar. Standartta belirtildiği şekilde bu işletmelerin, konsolide finansal tabloları da dahil olmak üzere tüm finansal tablolarını düzeltmeleri gerekmektedir (TMS 29, p.1). 23 Kasım 2023 tarihinde KGK tarafından 2023 yılı finansal tablolarında enflasyon muhasebesinin uygulanacağı duyurulmuş ve ardından TMS 29’u uygulayacak işletmelere rehberlik etmesi amacı ile Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Hakkında Uygulama Rehberi yayımlanmıştır (<https://www.kgk.gov.tr/Assignments/1/0/Duyurular>, 02.05.2024).

VUK ve TMS 29 kapsamında yapılacak olan enflasyon muhasebesi düzenlemelerinde, enflasyon düzeltmesinin uygulanacağı dönemler, kullanılacak fiyat endeksi ve uygulamalarda bazı farklılıklar söz konusudur. VUK’ a göre 2023 yılı bilançoları enflasyon düzeltmesine tabi tutulurken, TMS 29’a göre karşılaştırma yapılacak yıllar ile karşılaştırmalı olarak sunulan en erken dönemin başlangıcına ait açılış finansal durum tablosunun da düzeltilmesi gerekmektedir. Bunun yanında

TMS 29'a göre tüm finansal tabloların enflasyon düzeltmesine tabi tutulması gerekirken, vergi düzenlemelerine göre sadece bilanço düzeltilecektir. Vergi düzenlemelerine göre, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) kullanılırken; TMS 29'a göre, yapılacak düzeltmelerde tüketici fiyat endeksi (TÜFE) kullanılmaktadır. VUK ve TMS 29'da parasal ve parasal olmayan hesapların ayrıştırılmasında bazı farklılıklar söz konusudur. VUK'tan farklı olarak TMS 29'da gerçeğe uygun değer ile değerlendirilen SPK lisanslı varlıklar düzeltmeye tabi değildir. TMS 29'dan farklı olarak ise VUK'da daha önce yeniden değerlendirilen varlıklar enflasyon düzeltmesine tabidir. TMS 29'a göre yapılan düzeltmeler ile vergi mevzuatına göre yapılan düzeltmelerde, finansal tablo kalemlerinde meydana gelen farklar nedeniyle ertelenmiş vergi geliri ya da gideri söz konusu olurken, VUK'a göre enflasyon düzeltmesi nedeni ile oluşan kârdan 2023 yılında vergi hesaplanmayacaktır. TMS 29'da net parasal pozisyon kayıp ve kazançlarını tespit etmek söz konusu iken VUK'a göre geçmiş yıllar kârları veya zararlarının tespit edilmesi söz konusudur (Sağlam, 2024). Belirtilen konulardan başka farklılıklar da olmakla birlikte yapılan bu açıklamalar doğrultusunda TMS 29 ve VUK düzenlemelerine göre enflasyon muhasebesi uygulamalarında, finansal kalemlerinin raporlanması ve sunumunda farklılıklar söz konusudur. Bu durumda her iki mevzuata göre, enflasyon düzeltmesi yapan işletmelerin finansal tablolarında sunulan geçmiş yıllar kârları/zararlarında ve dolayısıyla özkaynaklarında önemli farkların ortaya çıkacağı tahmin edilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın araştırma sorusu "2023 yılı finansal tablolarında VUK ve TMS 29 kapsamında enflasyon düzeltmesi yapmış olan işletmelerin geçmiş yıllar kârları veya zararları hesabında, dolayısıyla özkaynaklarında önemli bir farklılık meydana gelmiş midir?" şeklinde belirlenmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu'nun 2024/14 sayılı duyurusunda, Sermaye Düzeltme Farkları, Paylara İlişkin Primler (İskontolar), Yasal Yedekler ile Diğer Yedekler'de sınıflanan statü yedekleri, özel yedekler ve benzeri yedek kalemlerinin yasal kayıtlardaki tutarı ile TMS/TFRS'lere göre düzeltilmiş tutarları arasındaki farkların "Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları" hesabına aktarılması ve oluşan farkların ilgili dipnotlarda ayrıntılı olarak açıklanması istenmektedir. Bu kapsamda TMS 29'a göre düzenlenen finansal durum tablolarında Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabına aktarılan farklar nedeniyle bu hesabın tutarı da değişecektir.

Çalışmada, BİST'te faaliyet gösteren imalat sektöründeki işletmelerin 2023 yılı finansal tabloları ve dipnotlarında ilgili kalemlere ilişkin açıklamalar incelenerek, VUK ve TMS 29 uygulamaları sonucu oluşan farkların, geçmiş yıllar kârları/zararlarına etkisi ve özkaynaklar içerisindeki öneminin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Literatürde 2003 yılında yapılan enflasyon düzeltmelerinin etkileri ile ilgili olarak az sayıda çalışma mevcuttur. Ancak enflasyon düzeltmesi yapmış olan işletmelerin finansal tablolarında VUK ve TMS 29 düzenlemelerinin sonuçlarının karşılaştırıldığı çalışmalara rastlanılmamıştır. Bu bağlamda yapılan araştırma ve bulgularının önem arz ettiği ve ulusal literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma bulgularının düzenleme yapan kuruluşlar açısından enflasyon muhasebesindeki durum değerlendirmelerinde ve sonraki dönemlerde yapılacak olan revizyonlarda dikkate alınabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, uygulayıcılar, işletme yöneticileri ve yatırımcılar açısından da çalışma sonuçlarının önem arz ettiği söylenebilir.

Çalışmada öncelikle enflasyonun işletmelerin finansal tablolarına etkisi ve enflasyon düzeltmesi uygulamaları kavramsal olarak açıklanmıştır. Çalışmanın üçüncü bölümünde VUK ve TMS 29 kapsamında enflasyon düzeltmesi açıklanmış, bir sonraki bölümde konuyla ilgili alan yazın incelenmiştir. Son bölümde ise, araştırma ile ilgili uygulama yer alırken, sonuç bölümünde elde edilen bulgular yorumlanarak, değerlendirme ve yazına öneriler sunulmuştur.

2. ENFLASYONUN FİNANSAL TABLOLARA ETKİSİ VE ENFLASYON DÜZELTMESİ

Geleneksel muhasebe anlayışı, enflasyonun etkisi ile artan fiyatlar karşısında, paranın satın alma gücünü dikkate almaz. Enflasyonun olumsuz etkilerini giderici kısmi tedbirler uygulansa da finansal tablolarda sunulan bilgiler önemli ölçüde yanıltıcı olabilmektedir. Bu durum işletmelerin devamlılığına ilişkin verilecek kararlara engel teşkil etmektedir. Bu nedenle yüksek enflasyonlu

ekonomilerde, işletme ile ilgili tarafların rasyonel karar alabilmeleri ve işletmelerin objektif bilgi üretebilmeleri için geleneksel muhasebe anlayışı ile hazırlanan finansal tablolarda enflasyon düzeltilmesine ihtiyaç duyulmaktadır (Özulucan, 2002: 129). Enflasyon düzeltilmesi, geleneksel muhasebe anlayışına göre düzenlenen finansal tablolarda yer alan kalemlerin uygun değerlendirme ölçüleri ile düzeltilmesi olarak tanımlanabilir (Özdemir ve Arslan, 2007: 89).

Enflasyonun olumsuz etkilerini gidermek amacıyla muhasebe literatüründe temel olarak iki yaklaşım mevcuttur. Bu yaklaşımlardan ilki, geleneksel muhasebe yaklaşımı, diğer bir ifadeyle kısmi muhasebe uygulamalarıdır. İkinci yaklaşım ise, finansal tablo kalemlerinin toplu bir şekilde enflasyon düzeltilmesine tabi tutulduğu genel uygulama yöntemleridir (Yenisu, 2022: 725).

2.1. Enflasyon Muhasebesinde Kısmi Uygulama Yöntemleri

Bu yöntem, enflasyondan en çok etkilenen muhasebe kalemlerine yönelik olarak, geleneksel muhasebe kavram ve ilkeleri doğrultusunda yapılan kısmi düzeltme işlemleridir (Altınışık, 2014: 122). Enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini kısmen de olsa önlemeye çalışmak amacıyla vergi kanunları ile düzenlenmiştir. Türk Vergi Sisteminde yer alan ve enflasyonun finansal tablolar üzerindeki etkilerini kısmen arındıran başlıca yöntemler aşağıda yer almaktadır (Kaygusuz, 2003);

- ✓ Hızlandırılmış amortisman uygulaması,
- ✓ Yenileme fonu,
- ✓ Yeniden değerlendirme,
- ✓ Stok değerlemede uygulanan LIFO- Son Giren İlk Çıkar yöntemi,
- ✓ Maliyet bedeli arttırımı uygulaması,
- ✓ Gayrimenkul ve iştirak hisselerinin satışlarından doğan kazanç istisnası,
- ✓ Alacak ve borç senetlerinde reeskont uygulaması,
- ✓ Yatırım indiriminde endeksleme uygulaması,
- ✓ Araştırma ve geliştirme harcamaları için vergi erteleme,

sunulan bu yöntemlerin hepsinde işletmelerin vergi matrahları düşük raporlanarak daha az vergi ödemeleri ya da ödenecek vergiyi sonraki dönemlere ötelemeleri söz konusudur (Özulucan, 2002:131-137; Kaygusuz, 2003; Doğan, 2023: 196-197).

2.2. Enflasyon Muhasebesinde Genel Düzeltme Yöntemleri

Genel muhasebe yöntemleri, finansal tablo kalemlerinin tümüne uygulanan kapsamlı bir enflasyon düzeltme yöntemidir. Anılan yöntem, enflasyon oranının çok yüksek olduğu ve enflasyonun süreklilik arz ettiği dönemlerde kısmi düzeltme yöntemleri yetersiz kaldığı ve bazı muhasebe ilke ve kavramlarının geçerliliğini yitirdiği görüşünden hareketle ortaya çıkmıştır. Bu yöntemin amacı, geleneksel muhasebe ilkelerine göre düzenlenen finansal tabloların, enflasyona göre düzeltilmesidir (Altınışık, 2014: 131).

Genel düzeltme yöntemleri kullanılarak, cari fiyatlarla raporlanacak kalemlerin hangi değerlendirme ilkesine göre düzeltildiği ve hangi ölçü birimin temel alındığı enflasyon düzeltilmesinde kullanılan yöntem adı vermektedir (Özdemir ve Arslan, 2007: 89).

Enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemler genel olarak üç başlık altında toplanmaktadır (Özulucan, 2002:129; Arzova ve Şahin, 2022: 14-15);

- 1.Genel Fiyat Düzeyi: Finansal tablo kalemlerinin bir endeks yardımı ile düzeltilmesi yöntemi,
- 2.Cari Değerler: Finansal tablo kalemlerinin cari değerleri ile düzeltilmesi yöntemi,

3.Karma Yöntem: Belirtilen bu iki yöntemin birlikte kullanıldığı yöntemdir.

5024 Sayılı Kanun ile Genel Fiyat Düzeyi yöntemi uygulaması kullanılmaya başlanmıştır. Yöntemin uygulama süreci şöyle açıklanabilir (Karasioğlu ve Erdemir, 2005: 147);

- ✓ İlk olarak enflasyon düzeltmesinde kullanılacak endeks belirlenir.
- ✓ Finansal tablolarda yer alan parasal ve parasal olmayan kalemler ve bunların ayrıntıları tespit edilir.
- ✓ Parasal olmayan kalemler, belirlenmiş olan endeks yardımı ile düzeltilir.
- ✓ Parasal kalemlerin elde tutulması nedeniyle oluşabilecek kayıp ve kazançlar tespit edilir.
- ✓ Son olarak finansal tablolar düzeltilmiş değerlerle sunulur.

Enflasyon muhasebesi düzeltmeleri iki aşamada değerlendirilebilir. Birinci aşamada finansal tablolardaki tutarlar genel bir fiyat endeksi ile düzeltilirken, ikinci aşamada parasal kazançlar ve kayıplar hesaplanmaktadır. İlk aşamada geçmiş tarihleri ifade eden tutarlar, enflasyonun olumsuz etkisini kaldıran uygun bir fiyatlar genel seviyesi endeksi ile güncellenmektedir. Parasal kazanç veya kayıp ise satın alma gücündeki kazanç veya kayıp olarak açıklanabilir. (Yücel, 2023: 2-3).

3. VUK VE TMS 29 KAPSAMINDA ÖZKAYNAK KALEMLERİNDE ENFLASYON DÜZELTMESİ

Vergi düzenlemeleri ve TMS 29 kapsamında yapılan enflasyon düzeltmesinde farklı uygulamalar söz konusudur. Çalışmada bu farklılıklar, enflasyon düzeltmesinin uygulanacağı dönemler, kullanılan endeks, ölçme ve sunum farklılıkları dolayısı ile düzenlemelerdeki farklılıklar olarak üç başlıkta incelenmiştir.

3.1. Enflasyon Muhasebesinin Uygulanacağı Finansal Tablo Dönemleri

VUK'a göre 2023 takvim yılı, enflasyon düzeltmenin ilk defa yapılacağı yıl olarak belirtilmiş ve şartların oluşumuna bağlı olarak 2024 ve izleyen yıllarda enflasyon düzeltmesine devam edileceği belirtilmiştir (555 Sayılı VUK Genel Tebliği, p.1). KGK da 23 Kasım 2023 tarihli duyurusunda işletmelerin 31 Aralık 2023 tarihli finansal tablolarında TMS 29 hükümlerinin uygulanacağını ifade etmiştir. Ancak TMS 29'un uygulanacağı 2023 yılı finansal tablolarında sadece 2023 yılı değil, karşılaştırmalı olarak sunulan bütün dönemlere ait Finansal Durum Tablosundaki (Açılış Finansal Durum Tablosu) tutarların, cari raporlama dönemleri sonundaki ölçüm birimi cinsinden ifade edilecek şekilde düzeltilmesi gerekmektedir (KGK, 2023). Bu durumda, 2021 yılı kapanış finansal durum tablosundan başlayarak, 2022 ve 2023 yıllarına ait finansal tablolarda TMS 29 hükümlerinin uygulanması söz konusudur.

VUK uygulamasında enflasyon düzeltmesine başlangıç yılı 2023 yılı olup düzeltme sonucunda oluşan farklardan dolayı dönem kârı veya zararı, 2024 yılından itibaren etkilenecektir. TMS 29'a göre yapılan düzeltmelerde ise, düzeltme başlangıç yılının 2021 olmasından dolayı, 2022 ve 2023 dönemi kârı veya zararı da oluşan farklardan etkilenecektir (Netek, 2024: 41).

3.2.Enflasyon Muhasebesi Düzeltmelerinde Kullanılacak Endeksler ve Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları ile Dönem Kârı/Zararı Üzerindeki Etkileri

Enflasyon muhasebesi düzeltmelerinde kullanılacak olan endeksin geniş kapsamlı fiyat hareketlerini doğru yansıtması son derece önemlidir. Bu endeksin aynı zamanda geçmiş yıllara ait bilgileri içermesi, kullanıcılara kolayca ve düzenli olarak sunulması gerekmektedir (Demir, 2018: 43). Enflasyon düzeltmesi için kullanılacak birden fazla endeks varsa, enflasyondaki artışı en uygun olarak yansıtan fiyat endeksinin seçilmesi uygundur (Christian, ve Lüdenbach, 2023: 253). Türkiye'de enflasyon düzeltmelerinde vergi düzenlemeleri ve TMS 29 açısından kullanılan endeksler farklıdır. Vergi düzenlemelerinde enflasyon düzeltmesinde kullanılacak endeksin, Türkiye İstatistik Kurumunca (TÜİK) hesaplanan Üretici Fiyatları Genel Endeksi (ÜFE) olacağı

ifade edilmektedir (VUK, Mük. Md.298-A). Ancak kanuna sonradan eklenen geçici madde ile TÜİK tarafından 2005 yılından itibaren belirlenen (ÜFE) değerleri, 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) değerleri olarak değiştirilmiştir (VUK, Geç. Md. 31-b-ii). KGK tarafından yayımlanan TMS 29'un uygulanması ile ilgili duyurularda ise, finansal tabloların enflasyona göre düzeltilmesinde kullanılacak endeksin, satın alma gücünü en iyi yansıtan fiyat endeksi olması açısından TÜİK tarafından aylık yayımlanan Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) olacağı ifade edilmektedir (KGK duyurular, 2024: 3).

Yurt içi ÜFE, yurt içinde üretilen ve endeks kapsamında olan ürünlerin, Katma Değer Vergisi (KDV), Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) gibi dolaylı vergilerinin düşülmesinden sonra kalan fiyatlarından hesaplanmaktadır. 2003 yılında 100 başlangıç puanı ile hesaplanmaya başlanmış olan ÜFE, 2005 yılından itibaren zincirleme endeks yöntemiyle hesaplanmaya devam edilmiştir. 2014 yılından itibaren ise, endeks yurt içi ÜFE ve yurt dışı ÜFE olarak iki ayrı başlıkta hesaplanmaktadır (Öner, 2018: 43). Anılan endeksin hesaplanmasına konu olan ana sektörlerin son üç yıla ilişkin kapsam ve ağırlıkları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Yurtiçi ÜFE Endeksi- Ana Sektör Kapsam ve Ağırlıkları

Ana Sektörler	2022	2023	2024
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	3,56	3,69	3,66
İmalat	87,43	83,81	86,45
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	8,29	11,96	9,28
Su Temini	0,72	0,55	0,61
TOPLAM	100	100	100

Kaynak: TÜİK- Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi- Kısım Ağırlıkları ve Kapsamla İlgili Bilgiler

Tablo 1'de, Yİ-ÜFE endeksinin imalat sektörüne ait verilerin %80'den fazlasını kapsadığı anlaşılmaktadır.

TÜFE, piyasadaki tüketim mal ve hizmetlerinin fiyatlarındaki değişimi konu olarak enflasyon oranını hesaplamayı amaçlamaktadır. Bu endekste Amaca Göre Bireysel Tüketim Sınıflamasının 12 ana grubu yer almaktadır. Hesaplama sürecinde, vergiler dahil peşin satış fiyatları dikkate alınırken, taksitli satış veya anlaşmalı fiyatlar dikkate alınmamaktadır (Koçak, 2021: 13). Yİ-ÜFE hesaplamasında ise, işletmelerin yurt içinde üretilen ve endeks kapsamına alınan ürünlerinin, KDV ve ÖTV gibi dolaylı vergileri düşüldükten sonraki fiyatları dikkate alınmaktadır (Öner, 2018:130).

Son yıllarda, Yİ-ÜFE ve TÜFE endekslerindeki katsayı artışının önemli oranda farklılaştığı görülmektedir (Kahraman, 2024: 5). Aralık 2003 itibarıyla 100 kabul edilen tüketici fiyat endeksi Aralık 2023 sonu itibarıyla 1859,38 olmuştur. Başka bir ifadeyle, endeks katsayısı 20 yıl içerisinde yaklaşık 19 kat artmıştır (TÜİK, b). Yurt içi üretici fiyat endeksinde ise, Aralık 2003 itibarı ile 100 kabul edilen katsayı Aralık 2023'te 2915,02 olmuştur. Bu süreç içerisinde katsayının yaklaşık olarak 29 kat arttığı söylenebilir (TÜİK, c). Yİ-ÜFE ve TÜFE endeksleri arasındaki katsayı farkı yaklaşık 10'dur. Bu katsayı farkı, işletmelerin geçmiş yıllar kârları veya zararları ile dönem kârı veya zararı tutarlarının farklılaşmasına sebep olmaktadır (Kahraman, 2024: 5).

3.3. Enflasyon Muhasebesi Düzenlemeleri

Türkiye'de vergi mevzuatı açısından işletmeler VUK hükümlerine göre enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar. Bununla beraber halka açık şirketler ile gönüllü olarak TMS/TFRS'leri uygulamak isteyen şirketlerin ayrıca TMS 29'a göre enflasyon düzeltmesi yapmaları gerekmektedir.

3.3.1. VUK Kapsamında Özkaynakların Enflasyon Düzeltmesi

555 Sayılı VUK Genel Tebliği'nde, özsermaye kalemleri enflasyon düzeltmesi açısından üç gruba ayrılmaktadır (BDO, 2024: 5);

1. Grup: Parasal olmayan kıymet olarak kabul edilerek, enflasyon düzeltmesine tabi tutulacak hesaplar,

2. Grup: Parasal kıymet olarak kabul edilmediklerinde, düzeltilmeyecek ve aynen raporlanacak olan hesaplar,
3. Grup: Sadece düzeltmenin yapılacağı ilk yılla sınırlı olarak, 2023 yılı enflasyon düzeltmesinde, 698. Enflasyon Düzeltmesi hesabına aktarılarak kapatılacak hesaplardır. 2023 takvim yılı sonunda yapılan enflasyon düzeltmesine tabi özkaynak kalemleri ve düzeltmeye esas tarihler Tablo 2’de sunulmaktadır.

Tablo 2. Enflasyon Düzeltmesine Tabi Özkaynak Kalemleri

Özkaynak kalemleri	Enflasyon Düzeltmesi	Düzeltilmenin Başlangıç Tarihi	Yapılacağı
Sermaye	Düzeltilecek	Nakit sermaye tahsil tarihi, aynı sermaye mülkiyetin devralındığı tarih, kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve dönem net kârının sermayeye ilavesinde tescil tarihi	
Sermaye Düzeltmesi Olumlu/Olumsuz Farkları	Düzeltilecek	Tahsil tarihi	
Hisse Senedi İhraç Primleri	Düzeltilecek	Tahsil tarihi	
Hisse Senedi İptal Kârları	Düzeltilecek	Deftere kayıt tarihi	
Yasal Yedekler	Düzeltilecek	Deftere kayıt tarihi	
Statü Yedekleri	Düzeltilecek	Deftere kayıt tarihi	
Olağanüstü Yedekler	Düzeltilecek	Deftere kayıt tarihi	
Özel Fonlar (Kayda alınan emtia, Sabit Kıymet Yenileme Fonu, Girişim Sermayesi Fonu, İştirak Hissesi Satış Kazancı İstisna Kısmı, Taşınmaz Mal Satış Kazancı İstisna Kısmı, Sat-Kirala-Gerial İşlemlerinden Doğan Kazançlar İstisnası, Kira Sertifikası İhracı Amacıyla Varlık ve Hakların Satışından Sağlanan Kazanç İstisnası, Ar-Ge ve Tasarım İndirime Bağlı Oluşturulan Girişim Sermayesi Fonu, Varlık barışına ilişkin fonlardan altın, taşınmaz gibi parasal olmayan kıymetlerden kaynaklı olanlar	Düzeltilecek	Deftere kayıt tarihi	

Kaynak: 555 Sayılı VUK Genel Tebliği, p.16/1; BDO, 2024; Ayhan, 2023

Varlık barışına ilişkin fonlar içerisinde yer alan parasal kıymetlerden kaynaklı fonlar, Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi bakımından vergi matrahının tespitinde dikkate alınmayan hibeler karşılığında oluşturulan fon hesabı ve yurtdışından getirilerek sermaye olarak konulan yabancı paraların değerlemelerinden kaynaklanan tutarın vergilendirilmesi için oluşturulan fon hesapları parasal kıymet sayıldığından düzeltme yapılmaksızın bilançoda raporlanacaktır (555 Sayılı VUK Genel Tebliği; BDO, 2024).

2023 takvim yılına ait bilançolarda, yeniden değerlendirme artış fonu 698 Enflasyon Düzeltme hesabına aktarılarak kapatılır. Düzeltme öncesinde var olan Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları ile Dönem Net Kârı/ Zararı da aynı şekilde kapatılır (555 Sayılı VUK Genel Tebliği, p.16/2). Bilanço kalemlerine enflasyon düzeltmesi uygulanması nedeniyle ortaya çıkan kâr veya zarar farkı, Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabıyla ilişkilendirilerek, düzeltme sonrası oluşan bilançoda özkaynaklar kalemleri içerisinde yer alır. Düzeltme sonrası oluşan geçmiş yıllar kârı vergilendirilmezken, benzer şekilde geçmiş yıllar zararı da zarar olarak kabul edilmez (555 Sayılı VUK Genel Tebliği, p.16). Sonraki yıllarda ise Geçmiş Yıllar Kârı veya Zararı altında raporlanan bu tutarlar, VUK mükerrer 298. Madde ve 555 Sayılı VUK Genel Tebliği uyarınca enflasyon düzeltmesine tabi tutulur. Özsermaye kalemlerinin düzeltilmesinden oluşan farklar ise, Kurumlar Vergisi mükelleflerince Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabı yerine istenirse sermayeye ilave

edilebilmektedir. Bu durumda sermayeye ilave edilen tutarlar, kâr dağıtımını sayılmamaktadır (555 Sayılı VUK Genel Tebliği, p.41).

3.3.2. TMS 29 Kapsamında Özkaynakların Enflasyon Düzeltmesi

TMS/TFRS'ler kapsamında yapılacak düzenlemeler TMS 29'da yer almaktadır. Enflasyon düzeltmesinin ilk kez uygulanacağı dönemin başında, geçmiş yıllar kârları/zararları ve yeniden değerlendirme değer artışları dışındaki özkaynak kalemleri işletmeye konuldukları veya oluşturuldukları tarihten itibaren genel fiyat endeksi ile düzeltmeye tabi tutulmaktadır. Düzeltmiş geçmiş yıllar kârları/zararlarının tutarını ise düzeltilmiş finansal durum tablosundaki diğer tutarlar oluşturmaktadır. İlk uygulama döneminin sonunda ve izleyen dönemlerde, özkaynakların tüm kalemleri ya dönem başından ya da işlem tarihinden itibaren genel fiyat düzeyindeki değişimler dikkate alınarak düzeltilmeye devam edilir (TMS 29, p.24-25). Özkaynakların enflasyon düzeltmesinde, sermaye dışındaki diğer finansal tablo kalemlerinin defter değeri, cari değere taşınırken, sermaye ile ilgili düzeltme farklarının izleneceği ayrı bir hesabın kullanılması genel kabul görmüş bir uygulamadır (Gökçen ve Öztürk, 2023: 507).

Açılış finansal durum tablosunda özkaynaklar içerisinde yer alan birikimli diğer kapsamlı gelir kalemlerinden Maddi Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları), Maddi Olmayan Duran Varlık Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları), Kullanım Hakkı Varlıkları Yeniden Değerleme Artışları (Azalışları) ile Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları (Kayıpları), Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları kalemine aktarılarak elimine edilmektedir. Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler (Giderler) ise herhangi bir endekslemeye tabi tutulmaksızın raporlanır (KGK duyurular, 2024: 15).

Gerçeğe uygun değer yöntemi ile ölçülen varlıklar genel olarak, finansal araçlar, yatırım amaçlı gayrimenkuller ve canlı varlıklardır. Bu varlıklar her raporlama dönemi sonu itibarı ile gerçeğe uygun değer yöntemi ile ölçüldükleri takdirde enflasyon düzeltmesine tabi olmazlar (Gökçen ve Öztürk, 2023: 513). Standardın ilk defa uygulandığı raporlama döneminde, gerçeğe uygun değerinden ölçülen varlıklara ilişkin varsa önceki dönemlere ait yeniden değerlendirme artışları/azalışları iptal edilir. İlk uygulama döneminin sonunda ve müteakip dönemlerde ise tüm özkaynak kalemleri dönem başından itibaren enflasyon düzeltmesi uygulanarak, yeniden ölçülür (TMS, p.24-25). Standartta yer alan bu ifade uyarınca gerçeğe uygun değer üzerinden ölçülen parasal olmayan kalemlere ait kazançlar ve kayıplar, bir önceki dönem sonundaki değeri veya dönem içerisinde edinilmiş ise edinme tarihindeki değeri ile raporlama tarihi sonunda enflasyona göre değerlemesine tabi tutulur, elde edilen değer ile raporlama dönemi sonundaki gerçeğe uygun değeri arasındaki fark tespit edilir (KGK duyurular, 2024: 11). 7 Mart 2024 tarihinde yayımlanan 2024/14 Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) bülteninde, özkaynak kalemlerinde TMS 29'un uygulanması ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir. Bu açıklamalara göre (SPK, 2024: No.14);

1. Finansal Durum Tablosunda yer alan ve düzeltme yapılan hesapların TÜFE ile düzeltilmiş tutarları ile raporlanması,
2. Ödenmiş Sermaye Hesabı'nda Standardın uygulanması sonucu ilgili hesapta oluşan farkın özkaynaklar içerisinde yer alan Sermaye Düzeltme farkları kaleminde raporlanması,
3. Kârdan ayrılan Kısıtlanmış Yedekler içerisinde yer alan Yasal Yedekler 'in 2013/19 sayılı Kurul bülteninde yasal kayıtlardaki (VUK'a göre hesaplanan) değeri üzerinden gösterileceği belirtilmiş olmasına rağmen, enflasyon düzeltmesinde kullanılan endeks farkı dikkate alınarak, Finansal Durum Tablosunun bütünlüğünü sağlamak adına tek bir endeks kullanılarak, Sermaye Düzeltme Farkları, Paylara İlişkin Primler (İskontolar) dahil Yasal Yedekler ile Diğer Yedekler' de sınıflanan statü yedekleri, özel yedekler ve benzeri yedek kalemlerinin TÜFE ile hesaplanan değerinden raporlanması,
4. Belirtilen hesapların yasal kayıtlardaki tutarı ile TMS/TFRS' lere göre düzeltilmiş tutarları arasındaki farkların "Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları" hesabına aktarılması ve oluşan farklar ile ilgili dipnotlarda ayrıntılı açıklama yapılması,

gerekliliği belirtilmiştir.

4. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

Literatürde enflasyon muhasebesi ile ilgili çeşitli çalışmalar mevcuttur. Bunlardan, enflasyon muhasebesinin sektörlere etkisi, kullanılan yöntemler ve seçilen endeksin etkinliği ile ilgili örnekler sunulmuştur.

Tablo 3. Ulusal ve Uluslararası Literatürde Yer Alan Bazı Çalışmalar

Yazarlar	Konu	Yöntem	Sonuç
Özulucan (2002)	Enflasyonist dönemlerde kullanılan otofinansman yöntemlerinin etkinliği ve enflasyon muhasebesinin gerekliliği	Anket	Muhasebe meslek mensuplarından anket yoluyla elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, enflasyonist dönemlerde vergi kanunlarına göre kullanılacak otofinansman yöntemlerinin yetersiz olması nedeni ile enflasyon muhasebesine geçişin gerekliliği tespit edilmiştir.
Özkan (2005)	Enflasyon düzeltmesi yapmış, halka açık üç şirketin düzeltme öncesi ve sonrası bilanço ve gelir tabloları esas alınarak enflasyon düzeltmesinin işletmelerin finansal yapıları üzerindeki etkisinin tespit edilmesi	Oran analizi	Oran analizi sonuçları değerlendirildiğinde işletmelerin enflasyon düzeltmesi sonrasında likiditesinin, net işletme sermayesinin ve işletme kredibilitésinin genelde arttığı, aktif devir hızının azaldığı, sektörel ve firmaya bağlı özelliklerin sonuçları etkilediği sonucuna varılmıştır. Ayrıca düzeltme sırasında kullanılan endeksin fiyat artışlarının ortalama bir değeri üzerinden hesaplanması nedeniyle, enflasyon muhasebesinin uygulanması sonucu elde edilen finansal tablolardaki değerlerin de reel piyasa değerleri olmadığı ancak kısmi düzeltmeye göre daha anlamlı sonuçlara ulaşıldığı belirtilmektedir.
Özdemir ve Aslan (2007)	Enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemlerin birbirleri ile benzerlik ve farklılıkları	Teorik	Genel fiyat düzeyi yöntemi, tüm dünyada benimsenen bir yöntem olması nedeni ile diğer yöntemlere nazaran tercih edilmektedir. Ancak bu yöntem uygulanırken seçilen endeksin fiyatlar seviyesini yansıta derecesi ile sağlanan faydanın doğru orantılı olduğu ve bu nedenle endeks seçiminde dikkatli olunması gerektiği belirtilmektedir.
Aktaş (2009)	SPK Seri XI No:20 düzenlemeleri kapsamında enflasyon düzeltmesi yapan işletmeler ile 5024 sayılı kanun gereği enflasyon düzeltmesi yapan KOBİ'lerin 2003-2004 yılı finansal tabloları üzerinde enflasyon düzeltmesinin etkilerinin tespit edilmesi	Anket ve oran analizleri	Aktif ve pasifi en çok değişen sektörlerin metal eşya, makina gıda ve içecek sektörleri iken özkaynak kalemleri açısından, metal eşya, makine sektörü, gıda ve içecek sektörü olduğu, sermaye düzeltme farkının özkaynaklar içerisindeki payının ise tüm sektörlerde pozitif etkisi olduğu görülmüştür. Düzeltme sonrasında, çalışmaya konu şirketlerin yaklaşık %90 oranında özsermayelerinin arttığı tespit edilmiştir. Geçmiş yıllar kârları/zararları ile özsermaye enflasyon düzeltme farkının en yüksek tutar ile kimya petrol sektöründe gerçekleştiği bulgular arasındadır.
Çankaya ve Dinç (2010)	5024 sayılı yasanın ilk uygulamasında tespit edilen sorunlar ve çözüm önerileri	Teorik	2020'li yıllarda enflasyonda beklenen artıştan dolayı, enflasyon muhasebesi ile ilgili düzenlemeler yapılması gerekliliği ortaya konmuş ancak düzenleyici kurumların kendi menfaatleri doğrultusunda değil, enflasyon muhasebesinin gereklilikleri doğrultusunda düzenleme yapmaları gerekliliği belirtilmiştir. Farklı uygulamalar sonucunda oluşan farklılaşmasının karmaşaya sebep olacağı belirtilmiştir.
Demir (2018)	5024 sayılı yasanın uygulanmasında enflasyon endeksi konusunda sınırlamalar ve uygulamada karşılaşılan sorunların tespiti	Anket ve faktör analizleri	Anket sonuçları üzerinden yapılan analizlerde, ÜFE'nin gerçek enflasyon oranını belirlemede yetersiz olduğu, yasanın zorunlu tuttuğu sektörler dışında da işletmelerin gerek duyduklarında enflasyon muhasebesini uygulayabilmeleri gerektiği sonucuna varılmıştır. Türkiye'de düzenleme yapan kuruluşlar arasındaki farklı uygulamaların ortadan kaldırılması, enflasyon düzeltmesinin uluslararası standartlarla uyum içerisinde olması ve bu konuda tek bir yasal düzenlemenin olması gerekliliği çalışma sonucunda önerilmiştir.

Tamimi ve Orbán (2020)	Venezuela'da faaliyet gösteren çokuluslu bir şirketin (P&G) finansal tablolarında IAS 29 uyarınca yapılan düzeltmelerin ardından, şirketin finansal performansının iyileşip iyileşmediğinin tespiti amacıyla 2011-2019 yılları arasında açıkladığı 9 yıllık finansal tabloları analiz edilmiştir.	Regresyon Analizi	Yapılan analiz sonucunda IAS 29'un gerekliliklerinin uygulandığı halde P&G şirketinin finansal performansının düştüğü gözlemlenmiştir. Bu ekonomilerde faaliyet gösteren şirketlerin finansal başarıları için yüksek enflasyonu ortaya çıkaran sebeplerle mücadele edilmesi gerekliliği belirtilmiştir.
Kantar, Abar ve Öndeş (2021)	Enflasyonun, işletmelerin finansal oranlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla Borsa İstanbul imalat sanayinde seçilmiş şirketlerin, 2013-2018 yıllarındaki mali raporları 3'er aylık çeyrek dönemler halinde incelenmiştir.	Panel veri analizi	2013-2018 arasında işletmelerin, kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların oranının artış, öz kaynak oranının azalış, likidite oranlarının da azalış eğiliminde olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Yİ-ÜFE'nin işletmenin özkaynakların varlık toplamına oranı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve negatif etkisi olduğu, TÜFE'nin ise bu oran üzerinde negatif etkisi bulunmakla birlikte, bu etkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir.
Arzova ve Şahin (2022)	TMS 29 ve BOBİ FRS Bölüm 25 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama Standartları bir uygulama ile değerlendirilmiştir.	Vak'a analizi	TMS 29 ve BOBİ FRS'de enflasyon muhasebesinin uygulanma şartları, kullanılacak fiyat endeksinin belirlenmesi ve enflasyondan farklı düzeylerde etkilenen finansal tablo kalemlerine ilişkin ek uygulamalar konusunda eksikler bulunduğu belirtilmektedir.
Gökten, Gökten ve Mollaoğulları (2023)	BIST 30 İmalat sektörü incelenerek, Türkiye'deki şirketlerin finansal durum tablosundaki stoklar kalemi ile enflasyon arasındaki ilişkinin tespit edilmesi ve enflasyonun finansal tablolara etkisini belirlemek.	İçerik analizi	Enflasyon muhasebesi uygulamalarında stoklar kalemi güçlü olan şirketlerde, düzeltme sonucunda işletme kâr artacağından, özkaynaklar ve sonuç olarak bilanço olumlu yönde değişecektir. BIST 30 Endeksi'nde imalat sektöründe faaliyetlerini sürdüren işletmelerin stoklar kaleminde enflasyon düzeltmesi yapıldıktan sonra oluşan finansal durum, şirketlerin hem finansal durum tablosunda hem de kâr veya zarar tablosunda büyük değişiklikleri beraberinde getirdiği hesaplanmıştır.
Grecco vd. (2023)	G20 üyesi ülkelerde seçilmiş işletmelerin UMS 29'un uygulanması için standartta belirlenen seviyede olmalarından bağımsız enflasyonist ortamda açıklanan bilançolarında UMS 29 öncesi ve sonrası ROA, ROE ve hisse başına kazançlarında değişim olup olmadığı analiz edilmiştir.	Wilcoxon parametrik olmayan test	Çalışma sonucunda hem yüksek enflasyonlu ülkelerde hem de düşük kümülatif enflasyon oranlarına sahip ülkelerde analiz edilen şirketlerin mali tablolarındaki parasal düzeltmelerin, raporlanan sonuçları önemli ölçüde etkilediği tespit edilmiştir. Özellikle enflasyonun %10 kümülatif oranı üzerinde olan ülkelerin işletmelerinin mali tablo sonuçlarını enflasyon düzeltmesinden önemli ölçüde etkilediğinden, finansal tablo unsurlarının tarihi maliyetle ölçülmesinin geçerliliğini yitirdiği ve parasal düzeltme uygulanarak düzeltilmiş tarihi maliyetin kullanılmasının hayati önem taşıdığı sonucuna varılmıştır.
Koçak vd. (2023)	BİST'te işlem gören tekstil işletmelerinin 2021 temel finansal tabloları incelenerek enflasyon muhasebesi uygulamasının, işletmelerin finansal performansı üzerindeki etkisi araştırılmıştır.	TOPSIS Yöntemi	Enflasyon düzeltmesi sonrasında işletmelerin performans sıralamasının değiştiği gözlemlenmiştir. Yapılan düzeltme sonucunda fiktif ve reel kârlar arasındaki fark hesaplanarak, tüm çıkar grupları için faydalı finansal bilgi sunulabileceği ifade edilmiştir.

Literatür araştırması kapsamında incelenen çalışmalarda, genel olarak enflasyon düzeltmelerinin gerekliliği ve finansal tablolar üzerindeki etkileri ile enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemlerin incelendiği görülmektedir. Enflasyon düzeltmesinin başarılı olması için kullanılan endeksin seçiminde dikkatli olunması gerektiği de belirtilmektedir. Ampirik çalışmalarda ise, genellikle TMS 29'un uygulanması sonucu enflasyon düzeltmesi öncesinde ve sonrasında işletmelerin finansal tablolarında ortaya çıkan farklılıkların tespiti amaçlanmaktadır. Ancak ülkemizde TMS/TFRS'leri uygulama zorunluluğu olan işletmeler, vergi düzenlemeleri ve KGK

düzenlemeleri kapsamında farklı finansal tablolar düzenlenmektedirler. Literatür araştırmasında, bu iki düzenlemenin sonuçlarını karşılaştırarak, finansal tablolardaki etkilerini tespit eden çalışmaların çok sınırlı olduğu ve işletme verilerine dayalı karşılaştırmaların olmadığı görülmüştür.

Bu çalışmanın diğer çalışmalardan farkı, vergi düzenlemeleri ve TMS 29 uyarınca hazırlanan finansal tablo verilerini kullanarak yapılan enflasyon düzeltmelerinin özkaynaklar üzerindeki etkisini tespit etmektir. Literatürde benzer bir çalışma tespit edilememiştir.

5. UYGULAMA

Çalışmanın bu bölümünde araştırmanın önemi, kapsamı ve kısıtları, araştırmanın yöntemi, araştırmanın bulguları ve yorumları açıklanmaktadır.

5.1. Araştırmanın Önemi, Kapsamı ve Kısıtları

Enflasyon düzeltmesi ile finansal tablolardaki geçmiş dönemlere veya cari döneme ilişkin tutarların, genel bir fiyat endeksi ile, bilançonun düzenlendiği tarihteki satın alma gücü üzerinden ifade edilmesi amaçlanmaktadır (Yücel, 2023:2). Ancak Türkiye’de iki farklı düzenlemeye göre yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda, işletmelerin raporladığı kâr/zarar tutarları ve finansal tablolarındaki tutarlar birbirlerinden oldukça farklı olmaktadır. Vergi düzenlemelerine göre hazırlanan finansal tablolar, kamuoyuna sunulmadıkları için her iki düzenlemeye göre hazırlanan finansal tabloları karşılaştırmak, farkları tespit etmek ve karşılaştırmak oldukça güçtür. Bu çalışma iki düzenleme arasındaki farkı karşılaştırması nedeni ile önem arz etmektedir.

TMS 29’u uygulayan işletmeler için 2024 yılında 14 No’lu SPK bülteninde yapılan açıklamada, Sermaye Düzeltme Farkları, Paylara İlişkin Primler (İskontolar), Yasal Yedekler ile Diğer Yedekler’de sınıflanan statü yedekleri, özel yedekler ve benzeri yedek kalemlerinin tutarı ile ilgili olarak VUK ve TMS 29 farklarının “Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları” hesabına aktarılması ve oluşan farklar ile ilgili dipnotlarda açıklama yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Çalışma kapsamında SPK duyurusunda belirtilen hesaplarda VUK ve TMS 29 standardı gerekliliklerini uygulayarak, özkaynak fon kalemlerinde raporladıkları tutarları ve geçmiş yıllar kârları/zararları üzerindeki etkilerini finansal tablo ve dipnotlarında açıklayan BİST imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmeler yer almaktadır. Yİ-ÜFE endeksi kapsamında verilerin temin edildiği ağırlıklı sektörün imalat olması nedeni ile çalışmada BİST imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin 2023 yılı finansal tablo ve dipnotları incelenmiştir. 4 Haziran 2024 itibarı ile 14 No’lu SPK bülteninde belirtilen açıklamaları, 2023 yılı finansal tablo ve dipnotlarında sunan 115 işletme tespit edilmiştir. Belirtilen sektörde, bu tarih itibarıyla 2023 yılı finansal tablo ve dipnotlarını henüz açıklamayan 6 işletme mevcuttur. Çalışmanın kapsamını açıklama yapan 115 işletme oluşturmaktadır.

İmalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin bir kısmının açıklama yapmamış olmalarından dolayı çalışma kapsamında yer almamaları ve diğer sektörlerdeki işletmelerin finansal tablo ve dipnotlarının incelenmemiş olması çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. Ayrıca, vergi düzenlemelerine göre hazırlanmış finansal tablolara ulaşamaması nedeni ile çalışmanın sadece özkaynak fon kalemlerinin karşılaştırmasını içermesi, diğer finansal tablo kalemlerinde karşılaştırma yapılamamış olması da çalışmanın diğer kısıtını oluşturmaktadır.

5.2. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada öncelikle BİST imalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablo ve dipnotları Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) web sayfasından temin edilmiş ve doküman analizi yöntemi ile incelenmiştir. İkincil verilerin toplanarak incelenmesi, sorgulanması ve analiz edilmesi olarak ifade edilen doküman analizi sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılmaktadır (Sak vd, 2021: 228). Bu yöntemde basılı ve elektronik materyallerden elde edilen bilgiler titizlikle ve sistematik olarak incelenir ve elde edilen bilgiler yorumlanır (Kıral, 2020: 173).

BİST İmalat sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin finansal tablo ve dipnotlarından doküman analizi ile elde edilen bilgilerin, özkaynaklar üzerindeki etkisi ve görece önemini tespit etmek amacıyla oran analizi yapılmış, VUK ve TMS 29 uygulanmış özkaynak fon kalemleri ve bunlar arasındaki farkların özkaynaklar üzerindeki etkisi ayrıca alt sektörler bazında değerlendirilmiştir.

5.3. Araştırmanın Bulgu ve Yorumları

BİST imalat sektöründe faaliyet gösteren 232 işletme tespit edilmiştir. Bu işletmeler faaliyet konularına bağlı olarak 9 alt sektörde yer almaktadırlar. 4 Haziran 2024 tarihi itibarı ile 2023 yılına ilişkin finansal tablo açıklaması beklenen 6 işletme bulunmaktadır ve aynı tarihte 2024/14 no'lu SPK duyurusuna istinaden, belirtilen sektörde açıklama yapan 115 işletme tespit edilmiştir. Orman Ürünleri ve Mobilya alt sektöründe kayıtlı 6 işletme olup bunlardan sadece 1 tanesi açıklama yapmıştır. Diğer İmalat alt sektöründe ise faaliyet gösteren sadece bir işletme olup bu işletme açıklama yapmıştır. Açıklama yapan işletmelerde ilgili kalemlerin VUK ve TMS 29'a göre raporlanan tutarı ile oluşan farklar ve özkaynaklar toplamı Tablo 3'te sunulmuştur. Ardından açıklama yapılan kalemlerin VUK'a göre ve TMS 29'a göre raporlanan tutarlarının özkaynaklara oranı ve iki ayrı düzenleme sonucu oluşan ve Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabına aktarılan farkın özkaynaklara oranı ayrı ayrı hesaplanmış ve Tablo 4'te sonuçlar açıklanmıştır.

Tablo 4. VUK ve TMS 29 Enflasyon Muhasebesi Uygulamalarının Özkaynaklar Fon Kalemleri ve Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları Üzerindeki Etkileri

	ÖZKAYNAK LAR (A)	VUK TOPLAM (B)	TMS 29 TOPLAM (C)	VUK-TMS 29 FARKI (D)	B/A (%)	C/A (%)	D/A (%)
GIDA İÇECEK VE TÜTÜN							
AEFES	129.877.895.000	19.361.407.000	13.296.617.000	6.064.790.000	14,91	10,24	4,67
ATAKP	3.067.164.324	662.737.147	551.067.829	111.669.318	21,61	17,97	3,64
AVOD	1.055.925.205	1.392.880.930	1.047.567.364	345.313.566	131,91	99,21	32,70
CCOLA	44.954.779.000	7.600.834.000	7.954.512.000	-353.678.000	16,91	17,69	-0,79
DARDL	3.768.879.354	925.063.071	1.903.887.035	-978.823.964	24,54	50,52	-25,97
DMRGD	1.285.495.760	209.125.917	213.098.904	-3.972.987	16,27	16,58	-0,31
EKIZ	105.650.476	337.236.625	223.809.233	113.427.392	319,20	211,84	107,36
EKSUN	1.857.020.768	1.136.374.637	932.260.540	204.114.097	61,19	50,20	10,99
KENT	4.486.659.900	2.566.509.130	1.596.103.811	970.405.319	57,20	35,57	21,63
KERVT	7.286.543.429	5.724.231.842	3.348.754.030	2.375.477.812	78,56	45,96	32,60
KNFRT	1.111.902.743	964.944.565	645.823.134	319.121.431	86,78	58,08	28,70
KRVGD	4.312.914.000	1.945.055.000	2.077.258.000	-132.203.000	45,10	48,16	-3,07
OBAMS	4.372.318.964	2.368.021.749	1.538.999.715	829.022.034	54,16	35,20	18,96
ORCAY	353.475.519	365.302.499	266.586.422	98.716.077	103,35	75,42	27,93
PETUN	4.669.169.234	2.405.538.611	1.749.734.529	655.804.082	51,52	37,47	14,05
PINSU	1.121.024.600	690.317.417	704.715.128	-14.397.711	61,58	62,86	-1,28

VERGİ USUL KANUNU VE TMS 29 YÜKSEK ENFLASYONLU EKONOMİLERDE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARDI
KAPSAMINDA ENFLASYON MUHASEBESİNİN ÖZKAYNAKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR
ARAŞTIRMA

PNSUT	6.702.143.432	2.238.068.268	1.603.850.311	634.217.957	33,39	23,93	9,46
SOKE	2.373.923.124	2.485.278.300	1.547.621.062	937.657.238	104,69	65,19	39,50
TATGD	3.220.290.109	7.657.232.193	3.133.618.581	4.523.613.612	237,78	97,31	140,47
TBORG	10.262.257.000	12.468.570.000	8.206.963.000	4.261.607.000	121,50	79,97	41,53
TUKAS	7.440.313.061	5.211.223.334	3.179.147.596	2.032.075.738	70,04	42,73	27,31
ULKER	19.801.973.000	15.920.157.000	10.852.114.000	5.068.043.000	80,40	54,80	25,59
ULUUN	7.071.338.568	3.009.824.991	2.070.249.175	939.575.816	42,56	29,28	13,29
VANGD	137.036.968	365.613.328	298.078.311	67.535.017	266,80	217,52	49,28
Toplam	270.696.093.538	98.011.547.554	68.942.436.710	29.069.110.844	36,21	25,47	10,74

TEKSTİL, GİYİM EŞYASI VE DERİ

ARTMS	554.590.239	278.483.360	180.358.108	98.125.252	50,21	32,52	17,69
ATEKS	2.359.659.228	1.439.488.364	931.877.724	507.610.640	61,00	39,49	21,51
BLCYT	2.961.806.476	1.144.491.116	696.346.867	448.144.249	38,64	23,51	15,13
BOSSA	4.954.884.481	993.662.448	847.510.139	146.152.309	20,05	17,10	2,95
BRMEN	22.785.264	955.691.522	585.617.966	370.073.556	4.194,34	2.570,16	1.624,18
DAGI	1.070.381.537	1.418.768.402	762.838.808	655.929.594	132,55	71,27	61,28
DERIM	230.963.274	495.280.689	305.521.022	189.759.667	214,44	132,28	82,16
DESA	1.623.885.872	1.435.107.582	901.810.195	533.297.387	88,37	55,53	32,84
LUKSK	804.559.288	257.499.511	175.749.765	81.749.746	32,01	21,84	10,16
RUBNS	1.936.675.042	985.569.265	847.893.669	137.675.596	50,89	43,78	7,11
SUNTK	3.297.003.517	1.343.245.521	1.231.709.229	111.536.292	40,74	37,36	3,38
YATAS	4.675.072.693	1.642.035.177	1.050.604.127	591.431.050	35,12	22,47	12,65
YUNSA	2.540.088.317	1.106.898.330	1.328.234.399	-221.336.069	43,58	52,29	-8,71
Toplam	27.032.355.228	13.496.221.287	9.846.072.018	3.650.149.269	49,93	36,42	13,50

ORMAN ÜRÜNLERİ VE MOBİLYA

GENTS	1.753.725.067	257.222.737	196.650.574	60.572.163	14,67	11,21	3,45
Toplam	1.753.725.067	257.222.737	196.650.574	60.572.163	14,67	11,21	3,45

KÂĞIT VE KÂĞIT ÜRÜNLERİ

ALKA	1.261.530.798	984.814.388	1.613.376.470	-628.562.082	78,07	127,89	-49,83
BAKAB	1.847.300.367	746.720.040	460.014.601	286.705.439	40,42	24,90	15,52
BARMA	1.908.107.933	850.003.655	830.019.123	19.984.532	44,55	43,50	1,05
DURDO	1.086.706.241	423.922.753	381.026.822	42.895.931	39,01	35,06	3,95
GIPTA	1.636.674.833	563.499.046	389.925.382	173.573.664	34,43	23,82	10,61
KAPLM	695.118.243	250.743.761	382.207.287	-131.463.526	36,07	54,98	-18,91
KARTN	2.385.352.157	1.656.698.722	1.155.438.672	501.260.050	69,45	48,44	21,01
PRZMA	246.764.468	33.103.383	26.312.124	6.791.259	13,41	10,66	2,75
TEZOL	3.119.848.876	986.183.568	706.398.396	279.785.172	31,61	22,64	8,97
VKING	251.470.426	481.193.715	264.697.597	216.496.118	191,35	105,26	86,09
Toplam	14.438.874.342	6.976.883.031	6.209.416.474	767.466.557	48,32	43,00	5,32

KİMYA, İLAÇ, PETROL, LASTİK VE PLASTİK ÜRÜNLER

İlknur ERGÜN

ACSEL	359.921.495	132.579.838	76.310.109	56.269.729	36,84	21,20	15,63
ANGEN	1.213.251.098	1.020.889.167	826.055.881	194.833.286	84,14	68,09	16,06
AYGAZ	36.523.311.000	11.467.406.000	7.050.814.000	4.416.592.000	31,40	19,30	12,09
BAGFS	4.700.145.746	2.968.586.594	1.801.929.416	1.166.657.178	63,16	38,34	24,82
BAYRK	164.489.824	251.395.728	152.097.694	99.298.034	152,83	92,47	60,37
BRİSA	13.446.157.370	9.711.774.188	7.199.892.644	2.511.881.544	72,23	53,55	18,68
DNISI	757.706.340	248.608.698	231.379.450	17.229.248	32,81	30,54	2,27
DYOBY	3.624.162.660	2.796.932.974	1.238.981.710	1.557.951.264	77,17	34,19	42,99
EGGUB	4.169.809.346	2.166.589.676	1.361.469.846	805.119.830	51,96	32,65	19,31
EGPRF	4.539.631.464	2.721.618.016	1.301.666.693	1.419.951.323	59,95	28,67	31,28
EPLAS	2.004.571.559	571.490.966	1.165.728.080	-594.237.114	28,51	58,15	-29,64
EUREN	4.287.925.443	1.245.229.535	1.033.226.576	212.002.959	29,04	24,10	4,94
GOODY	2.977.020.131	3.118.420.303	2.629.265.221	489.155.082	104,75	88,32	16,43
HEKTS	7.539.775.642	5.912.897.794	4.502.292.150	1.410.605.644	78,42	59,71	18,71
ISKPL	1.169.200.068	1.313.060.654	874.302.760	438.757.894	112,30	74,78	37,53
IZFAS	131.794.646	222.822.790	143.300.041	79.522.749	169,07	108,73	60,34
KMPUR	2.718.142.402	821.960.995	1.214.085.620	-392.124.625	30,24	44,67	-14,43
MEDTR	1.479.747.334	925.170.170	972.238.984	-47.068.814	62,52	65,70	-3,18
MRSHL	774.430.349	2.758.381.658	1.434.991.426	1.323.390.232	356,18	185,30	170,89
PETKM	51.388.127.000	33.467.500.000	31.085.645.000	2.381.855.000	65,13	60,49	4,64
RTALB	1.119.821.390	482.688.884	482.813.016	-124.132	43,10	43,12	-0,01
SEYKM	229.345.811	406.603.581	328.204.825	78.398.756	177,29	143,10	34,18
SODSN	119.064.776	230.214.030	230.058.086	155.944	193,35	193,22	0,13
TMPOL	465.624.694	271.358.165	131.443.897	139.914.268	58,28	28,23	30,05
Toplam	145.903.177.588	85.234.180.404	67.468.193.125	17.765.987.279	58,42	46,24	12,18

TAŞ VE TOPRAĞA DAYALI

BASCM	4.379.188.926	3.168.304.533	2.761.702.412	406.602.121	72,35	63,06	9,28
BOBET	4.551.246.401	3.486.690.084	2.489.651.844	997.038.240	76,61	54,70	21,91
BSOKE	3.803.474.000	6.939.109.000	3.824.982.000	3.114.127.000	182,44	100,57	81,88
BTCIM	12.264.328.000	7.393.121.000	4.597.409.000	2.795.712.000	60,28	37,49	22,80
ÇİMSA	23.434.254.000	9.968.722.000	3.576.660.000	6.392.062.000	42,54	15,26	27,28
CMBTN	371.628.515	873.086.832	645.088.219	227.998.613	234,94	173,58	61,35
CMEN	10.151.888.000	3.398.264.000	2.152.577.000	1.245.687.000	33,47	21,20	12,27
DOGUB	84.678.191	609.274.841	392.174.675	217.100.166	719,52	463,14	256,38
KLKIM	2.525.168.764	2.658.544.341	1.983.636.859	674.907.482	105,28	78,55	26,73
KLSE	7.771.866.309	12.692.892.100	9.659.067.833	3.033.824.267	163,32	124,28	39,04
KONYA	2.494.988.158	1.823.362.065	1.882.703.614	-59.341.549	73,08	75,46	-2,38
KUTPO	2.042.078.316	1.635.817.855	919.886.106	715.931.749	80,11	45,05	35,06
LMKDC	1.583.518.963	419.142.215	432.014.314	-12.872.099	26,47	27,28	-0,81
NIBAS	445.259.740	704.201.856	440.169.883	264.031.973	158,16	98,86	59,30

VERGİ USUL KANUNU VE TMS 29 YÜKSEK ENFLASYONLU EKONOMİLERDE FİNANSAL RAPORLAMA STANDARTI
KAPSAMINDA ENFLASYON MUHASEBESİNİN ÖZKAYNAKLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST İMALAT SEKTÖRÜNDE BİR
ARAŞTIRMA

QUAGR	7.766.054.908	5.493.930.839	5.075.402.770	418.528.069	70,74	65,35	5,39
Toplam	83.669.621.191	61.264.463.561	40.833.126.529	20.431.337.032	73,22	48,80	24,42

ANA METAL SANAYİ

BMSCH	755.847.961	537.435.657	411.935.914	125.499.743	71,10	54,50	16,60
BURCE	662.426.123	164.866.539	151.276.138	13.590.401	24,89	22,84	2,05
CEMAS	2.940.276.158	10.541.085.260	6.338.276.894	4.202.808.366	358,51	215,57	142,94
CUSAN	776.904.781	814.255.900	744.991.156	69.264.744	104,81	95,89	8,92
ERBOS	2.009.190.398	573.478.612	460.651.425	112.827.187	28,54	22,93	5,62
IZMDC	18.161.347.042	17.894.693.439	10.831.522.559	7.063.170.880	98,53	59,64	38,89
Toplam	25.305.992.463	30.525.815.407	18.938.654.086	11.587.161.321	120,63	74,84	45,79

METAL EŞYA, MAKİNE ELEKTRİKLİ CİHAZLAR VE ULAŞIM ARAÇLARI

ULUSE	560.255.297	1.134.060.166	699.627.307	434.432.859	202,42	124,88	77,54
SILVER	402.988.067	746.812.662	488.396.839	258.415.823	185,32	121,19	64,12
KTMER	3.336.409.766	2.676.876.775	2.059.592.733	617.284.042	80,23	61,73	18,50
IHEVA	1.025.256.866	4.673.885.376	2.877.242.346	1.796.643.030	455,87	280,64	175,24
TMSN	4.906.767.254	2.198.317.855	1.169.104.505	1.029.213.350	44,80	23,83	20,98
BVSAN	1.126.533.078	372.197.526	507.284.225	-135.086.699	33,04	45,03	-11,99
HKTM	455.643.694	234.029.442	159.632.415	74.397.027	51,36	35,03	16,33
MAKIM	551.704.630	308.915.157	216.869.864	92.045.293	55,99	39,31	16,68
EGEEN	4.034.522.394	1.510.455.801	473.771.218	1.036.684.583	37,44	11,74	25,70
EUPWR	5.304.418.000	448.664.000	359.055.000	89.609.000	8,46	6,77	1,69
MAKTK	728.718.228	4.114.600.533	2.415.765.056	1.698.835.477	564,64	331,51	233,13
SAYAS	556.435.545	561.274.279	393.815.428	167.458.851	100,87	70,77	30,09
DİTAS	317.119.884	24.380.803	269.888.475	-245.507.672	7,69	85,11	-77,42
MEKAG	854.253.535	347.989.103	363.192.064	-15.202.961	40,74	42,52	-1,78
FORMT	923.156.585	1.742.829.869	848.632.248	894.197.621	188,79	91,93	96,86
KARSN	5.277.676.000	10.332.791.000	6.944.002.000	3.388.789.000	195,78	131,57	64,21
VESTL	40.860.209.000	26.095.610.000	16.767.702.000	9.327.908.000	63,87	41,04	22,83
VESBE	21.589.779.000	10.091.666.000	7.429.403.000	2.662.263.000	46,74	34,41	12,33
ALCAR	1.491.107.496	7.031.729.921	4.290.261.536	2.741.468.385	471,58	287,72	183,85
GEREL	448.778.373	1.623.957.851	1.027.481.602	596.476.249	361,86	228,95	132,91
ASUZU	8.254.126.098	1.214.746.149	2.079.448.181	-864.702.032	14,72	25,19	-10,48
Toplam	103.005.858.790	77.485.790.268	51.840.168.042	25.645.622.226	75,22	50,33	24,90

DIĞER İMALAT

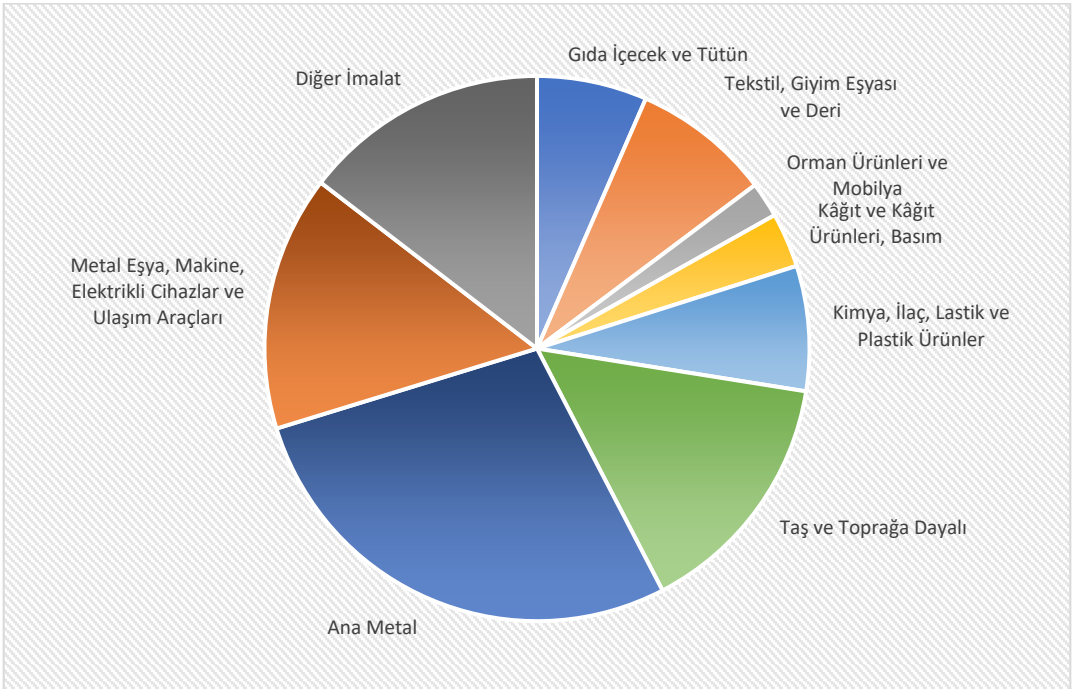
ADEL	1.110.832.000	839.606.000	573.548.000	266.058.000	75,58	51,63	23,95
Toplam	1.110.832.000	839.606.000	573.548.000	266.058.000	75,58	51,63	23,95
Genel Toplam	672.916.530.207	374.091.730.249	264.848.265.558	109.243.464.691	55,59	39,36	16,23

Tablo 4'te imalat sektöründe yer alan ve dipnotlarında açıklama yapan işletmelerin her iki düzenlemeye göre açıkladıkları özkaynaklar içerisinde yer alan fon kalemlerinin, VUK'a göre yapılan enflasyon düzeltmesinde toplam özkaynakların %55,59'unu oluşturduğu, TMS 29'a göre

%39,36'sını oluşturduğu görülmektedir. İki düzenlemenin farkını oluşturan ve özkaynakların %16,23'ünü teşkil eden tutar, geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanmaktadır. 115 işletmenin 97'sinde VUK'a göre raporlanan özkaynak fon kalemlerinin tutarı, TMS 29'a göre raporlanan tutarlardan daha yüksektir.

Gıda, İçecek ve Tütün alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar, özkaynakların %36,21'i iken, TMS 29'a göre %25,47'si ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %10,74'üdür. Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %49,93'ü iken, TMS 29'a göre %36,42'si ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %13,5'i'dir. Orman Ürünleri ve Mobilya alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %14,67'si iken, TMS 29'a göre %11,21'i ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %3,45'i'dir. Kağıt ve Kağıt Ürünleri Basım alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %48,32'si iken, TMS 29'a göre %43'ü ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %5,32'sidir. Kimya, İlaç, Lastik ve Plastik Ürünler alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %58,42'si iken, TMS 29'a göre %46,24'u ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %12,18'i'dir. Taş ve Toprağa Dayalı alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %73,22'si iken, TMS 29'a göre %48,8'ini ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %24,42'sidir. Ana Metal alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %120,63'ü iken, TMS 29'a göre %74,84'ünü ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %45,79'udur. Metal Eşya Makine Elektrikli Cihazlar ve Ulaşım Araçları alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %75,22'si iken, TMS 29'a göre %50,33'ünü ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %24,90'ınıdır. Diğer İmalat alt sektöründe VUK'a göre raporlanan tutar özkaynakların %75,58'i iken, TMS 29'a göre %51,63'ünü ve geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlanan tutar özkaynakların %23,95'i'dir.

Şekil 1'de alt sektörler itibarı ile çalışma kapsamında yer alan işletmelerin TMS 29'a göre açıklanan finansal durum tablolarında yer alan özkaynak fon kalemlerinin, VUK ve TMS 29'a göre enflasyon düzeltilmesi farklarının, özkaynaklara oranı grafik aracılığıyla sunulmaktadır.

Şekil 1. Alt Sektörler Üzerinde VUK Düzenlemeleri-TMS 29 Farkı

Şekil 1’de ifade edildiği üzere alt sektörlerdeki VUK-TMS 29 farkından en çok etkilenen sektörler sırasıyla %45,79 ile Ana Metal alt sektörü, % 25,93 ile Metal Eşya Makine Elektrikli Cihazlar ve Ulaşım Araçları alt sektörü, %24,42 ile Taş ve toprağa Dayalı Sanayi, %23,95 ile Diğer İmalat alt sektörü, %13,50 ile Tekstil, Giyim Eşyası ve Deri Alt Sektörü, %12,18 ile Kimya, İlaç, Petrol, Lastik ve Plastik Ürünler, %10,74 ile Gıda, İçecek ve Tütün alt sektörü, % 5,32 ile Kağıt ve Kağıt Ürünleri ile %3.45 ile Orman Ürünleri ve Mobilya’dır.

Çalışmada yapılan oran analizinde, VUK ve TMS 29’a göre yapılan düzenlemeler sonucu, özkaynak kalemlerinde oluşan farkın, 10 işletmede raporlanan özkaynakların tutarından daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu işletmeler sırasıyla, Birlik Mensucat Ticaret ve Sanayi İşletmeleri A.Ş (BRMEN), Doğan Boru Sanayi ve Ticaret A.Ş (DOGUP), Makine Takım Endüstri A.Ş (MAKTK), Alarko Carrier Sanayi ve Ticaret A.Ş (ALCAR), İhlas Ev Aletleri İmalat Sanayi ve Ticaret A.Ş (IHEVA), Marshall Boya ve Vernik Sanayi A.Ş (MRSHL), Cemaş Döküm Sanayi A.Ş (CEMAS), Tat Gıda Sanayi A.Ş (TATGD), Gersan Elektrik Ticaret ve Sanayi A.Ş (GEREL), Ekiz Kimya Sanayi ve Ticaret A.Ş (EKİZ) olarak belirlenmiştir. VUK ve TMS 29 farkı özkaynaklarının %50- %100’ü aralığında olan 13 işletme, %25-%50 aralığında 37 işletme tespit edilmiştir.

6. SONUÇ

Finansal tablo kullanıcıları, işletmelerin raporladıkları finansal tablolardan edindikleri bilgileri kullanarak karar almaktadırlar. Bu nedenle, işletmeler tarafından sunulan finansal tabloların işletmenin gerçek durumunu yansıtması, faydalı ve ihtiyaca uygun finansal bilgiyi içermesi son derece önemlidir. Ancak enflasyon etkisi ile artan fiyatlar genel seviyesi karşısında, paranın satın alma gücünü dikkate almayan geleneksel muhasebe anlayışı ile hazırlanan finansal tablolarda sunulan bilgiler, önemli ölçüde yanıltıcı olabilmektedir. Yüksek enflasyonlu ekonomilerde, işletme ile ilgili tarafların rasyonel kararlar alabilmeleri ve işletmelerin de cari fiyatlar üzerinden bilgi raporlayabilmeleri için geleneksel muhasebe anlayışı ile hazırlanan finansal tablolarda enflasyon düzeltmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Türkiye’de son yıllarda yaşanan yüksek enflasyon nedeniyle vergi düzenlemeleri ve KGK duyuruları ile 2023 yılı finansal tablolarında ve sonraki dönemlerde enflasyon düzeltmesi yapılmasına karar verilmiştir.

555 sıra no’lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ve TMS 29’un uygulanmasındaki temel amaç enflasyonun finansal tablolar üzerindeki olumsuz etkilerini gidermektir. Her ne kadar niyet aynı olsa da düzenlemelerdeki uygulama farklılıkları nedeni ile finansal tablolardaki tutarlar ve işletme performansının en önemli göstergesi olan kâr/zarar tutarları önemli ölçüde farklılaşmaktadır. Çalışmada düzenlemelerde ortaya çıkan farklılıklar, enflasyon düzeltmesinin uygulanacağı dönemler, kullanılan fiyat endeksi ile ölçme, değerlendirme ve sunum farklılıkları olarak üç grupta ele alınmıştır. Buna bağlı olarak enflasyon düzeltmesi yapan işletmelerin geçmiş yıllar kârları/zararları hesaplarında önemli farklar ortaya çıkacağı düşünülmektedir.

Enflasyon düzeltmesinde, parasal olmayan kalemlerde yapılan işlemler sonucunda meydana gelen kayıp veya kazançlar, Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabına aktarılarak elimine edilmektedir. Bu nedenle bu hesabın, yapılan enflasyon düzeltmesinin sonuçlarını tespit etmek için önemli olduğu düşünülmektedir. Ancak VUK’a göre hazırlanan finansal tablolar halka açıklanmadığından her iki düzenlemeye göre sunulan finansal tablolardaki farklılıkları ve etkiyi ölçmek oldukça zordur. Bu durum, çalışmanın da en önemli kısıtını oluşturmaktadır. 2024/14 No’lu SPK bülteninde TMS 29’u uygulayan ve SPK’ya tabi işletmeler için yapılan açıklamada, özkaynak kalemlerinden Sermaye Düzeltme Farkları, Paylara İlişkin Primler (İskontolar), Yasal Yedekler ile Diğer Yedekler’de sınıflanan statü yedekleri, özel yedekler ve benzeri yedek kalemlerinin tutarı ile ilgili olarak VUK ve TMS 29’a göre oluşan farkların “Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları” hesabına aktarılması ve oluşan farklar ile ilgili dipnotlarda açıklama yapılması gerekliliği belirtilmiştir. Belirtilen bu zorunluluk dolayısı ile tüm finansal tablolarda olmasa da adı geçen hesaplarda her iki düzenleme sonucu düzeltme sonrası raporlanan tutarları ve Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabına aktarılan farkları tespit etmek mümkün olmuştur. Daha önceki çalışmalarda vergi düzenlemeleri ve TMS 29 uyarınca yapılan enflasyon düzeltmesi sonucunda sunulan reel sektör finansal verilerini tespit edip,

karşılaştıran çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle, çalışmanın özkaynaklardaki değişim bağlamında ulusal literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Çalışma kapsamında yer alan 115 işletmenin finansal tablo ve dipnotlarından, öncelikle 2024/14 No'lu SPK duyurusunda belirtilen özkaynak kalemlerinin VUK ve TMS 29'a göre raporlanmış tutarları ve aralarındaki farkların tutarları tespit edilmiştir. Ardından oluşan farkların özkaynaklar üzerindeki etkisini ve görece önemini tespit etmek amacıyla oran analizi yapılmış, sonuçlar imalat sektörünün geneli ve alt sektörler bazında değerlendirilmiştir. VUK'a göre enflasyon düzeltmesi yapılan özkaynak kalemlerinin tutarı, TMS 29 kapsamında açıklama yapan işletmelerin özkaynaklarının %55,59'unu oluşturmaktadır. Aynı işletmelerin TMS 29 uyarınca özkaynaklarında enflasyon düzeltmesi yapılan kalemlerinin tutarı, raporladıkları özkaynakların %39,36'sını oluşturmaktadır. 2024/14 no' lu SPK duyurusu uyarınca, iki düzenlemenin farkını oluşturan ve özkaynakların %16,23'ünü teşkil eden tutarın ise geçmiş yıllar kârları/zararları içerisinde raporlandığı tespit edilmiştir. İmalat sektöründen elde edilen verilerden hareketle yapılan oran analizinin değerlendirmesinde, her iki düzenleme sonucunda, Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları hesabında raporlanan ve özkaynaklar toplamının %16,23'ünü oluşturan farkın oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

İncelenen sektörlerde tespit edilen ve Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları içerisinde raporlanan iki düzenleme farkı, bazı alt sektörlerde imalat sektörünün ortalamasından çok daha fazladır. Bu oran Ana Metal alt sektöründe %45,79 iken Metal Eşya Makine Elektrikli Cihazlar ve Ulaşım alt sektöründe %25,93 olarak hesaplanmıştır. Çalışmanın kapsamında yer alan 115 işletmenin 97'sinde VUK'a göre raporlanan özkaynak kalemlerinin tutarı, TMS 29'a göre raporlanan tutarlardan daha fazla iken 18 işletmede TMS 29'a göre raporlanan özkaynak kalemlerinin, VUK'a göre raporlanan tutarlardan daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda TMS 29 kapsamında özkaynaklarda yapılan enflasyon düzeltmesinde, 2024/14 sayılı SPK bülteni uyarınca geçmiş yıllar kârları/zararlarında takip edilen farklar üzerinde vergisel düzenlemelerin önemli etkisi olduğu söylenebilir. Enflasyon muhasebesinin amacı işletmelerin varlıklarında ve kaynaklarında yer alan parasal olmayan kalemlerin, enflasyonun etkisinden arındırılarak gerçek piyasa değerlerine yakın tutarlarda raporlanmasıdır. Yapılan düzeltme işlemlerinden sonra özkaynak kalemlerinin, işletmenin finansal durumunu daha doğru şekilde yansıtması beklenmektedir. Ancak vergisel düzenlemelerde, TMS 29'un aksine, finansal verilerin gerçeğe uygun sunumundan ziyade vergi gelirlerinin tahsili önceliklidir. Dolayısıyla amaçları farklı olan bu düzenlemeler arasındaki uygulama farkları raporlanan sonuçları da etkilemektedir. VUK kapsamında yapılacak enflasyon düzeltmesinde öncelikli amacın, vergi gelirlerinin artırılması değil finansal tabloların enflasyon etkisinden arındırılması ve finansal verilerin gerçeğe uygun değerleri ile raporlanması olması gerektiği düşünülmektedir.

2023 yılı finansal tablolarında düzeltme dolayısı ile oluşan kârlar vergilendirilmezken, zararlar da zarar olarak dikkate alınmamaktadır. Ancak sonraki yıllarda yapılacak enflasyon düzeltmeleri sonucu oluşan kazançlar vergilendirmeye tabi olacaktır. Finansal tablo kullanıcıları, işletme performansını değerlendirme, kârlılık oranlarını tespit etme, kâr dağıtımı, vergi hesaplama başta olmak üzere çeşitli nedenlerle işletmelerin finansal tablolarını bilmek isterler. Ancak iki ayrı düzenlemeye göre hazırlanan finansal tablolarda oluşan bu önemli farklılıkların, işletmelerin vergilendirilmesi, kâr dağıtımı ve finansal performanslarının değerlendirilmesinde karmaşa yaratabileceği düşünülmektedir. Ayrıca oluşan farklar ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülüklerini de etkileyecektir. TMS 29'a göre enflasyon düzeltmesi 2021 yılı açılış bilançosundan itibaren yapılacağından, ertelenmiş vergi varlığı ve yükümlülükleri önceki dönemlerden başlayarak yeniden hesaplanacaktır. VUK'a göre yapılan düzeltmelerde ise önceki yılların bilançoları etkilenmeyecektir. Bu nedenle vergisel düzenleme yapan kurumların enflasyon muhasebesinin gereklilikleri doğrultusunda düzenleme yapmaları ve ulusal muhasebe standartları ile aralarındaki farklılıkları azaltmak için yakınsama çalışmaları yapmaları önem arz etmektedir.

2023 yılından sonraki dönemlerde, her iki düzenlemeye göre yapılacak enflasyon düzeltmesi sonuçlarında meydana gelecek farkları azaltmak için öncelikli seçilen fiyat endeksinin aynı olması

önerilmektedir. Düzeltmelerde tek endeks kullanımının, uygulayıcıların iş yükünü de azaltacağı düşünülmektedir. Endeks tercihinde ise cari fiyat seviyesini yansıtmaya düzeyi ile sağlanan faydanın doğru orantılı olmasına dikkat edilmelidir. Uluslararası düzenlemelerle uyumlu olması ve genel fiyat düzeyini daha iyi yansıtmaya açısından enflasyon düzeltmesinde TÜFE'nin kullanılması önerilmektedir. Vergi düzenlemelerinde, sadece bilanço üzerinde enflasyon düzeltmesinin yapılmasının yeterli olmadığı düşünülmektedir. Enflasyon muhasebesinin, finansal tabloları enflasyonun etkisinden arındırmak ve finansal verileri gerçeğe uygun değerleri ile raporlayabilmek amacıyla uygun olarak, 555 Sayılı VUK Tebliğinde yer alan ilke ve kuralların yeniden gözden geçirilmesi ve ihtiyaca uygun düzenlemeler yapılması önerilmektedir. Böylece finansal tabloları kullananlar ve bu tabloları hazırlayanlar açısından daha faydalı finansal bilgiler sunulacağı söylenebilir.

Sonraki çalışmalarda diğer sektörlerdeki işletmelerin finansal tablo ve dipnotlarının incelenerek, her iki düzenlemeye göre enflasyon düzeltmesi farklarının karşılaştırılması önerilmektedir. Araştırma kapsamında sadece özkaynaklar üzerinde karşılaştırma yapılabilmektedir. Başka çalışmalarda, enflasyon düzeltmesi yapılmış finansal tabloların tamamının karşılaştırılması literatüre katkı sağlayacaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını belirtmiştir.

Etik Onay: Bu makale, insan veya hayvanlar ile ilgili etik onay gerektiren herhangi bir araştırma içermemektedir.

Yazar Katkısı: İlkur ERGÜN (%100)

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author declares that there is no conflict of interest.

Funding: The author received no financial support for the research, authorship and/or publication of this article.

Ethical Approval: This article does not contain any studies with human participants or animals performed by the authors.

Author(s) Contributions: İlkur ERGÜN (%100)

KAYNAKÇA

Aktaş, R. (2009). Enflasyon muhasebesi uygulamasının KOBİ'ler ile SPK'ya tabi işletmelerin finansal tabloları üzerindeki etkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23, 1-15.

Arzova, S. B., ve Şahin, B. Ş. (2022). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama süreçleri ve enflasyon muhasebesinin finansal tablolara etkisi. *Mali Çözüm Dergisi*, 32(170), 13-31.

Ayhan, O. (2023). Hesapların Düzeltilmesi, Vergi Mevzuatı ile TFRS/TMS'de enflasyon düzeltmesi, EBSO, İzmir, Erişim adresi: [https://www.ebso.org.tr/userfiles/files/EnflasyonMuhasebesi\(1\).pdf](https://www.ebso.org.tr/userfiles/files/EnflasyonMuhasebesi(1).pdf), (Erişim tarihi:30.04.2024)

BDO, (2024). Vergi Usul Kanunu kapsamında enflasyon düzeltmesi, Sirküler No:2024/29, Erişim adresi: <https://www.bdo.com.tr/getattachment/c696d542-3650-4803-9275-b2528c3bf1d6/SIRK2024-029.pdf?lang=tr-TR&ext=.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.5.2024).

Christian, D., ve Lüdenbach, N. (2013). IFRS Essentials. John Wiley & Sons, Incorporated, West Sussex. ISBN:9781118501375

Çankaya, F., ve Dinç, E. (2010). 5024 Sayılı Kanun'la getirilen enflasyon muhasebesi uygulaması ve doğurduğu sorunlar. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 18(3-4), 369-384.

Demir, Ö. (2018). 5024 Sayılı Kanun'un uygulanmasında enflasyon endeksi ve uygulama sorunlarına bakış. *Social Sciences*, 13(2), 42-53.

Gökçen, G., ve Öztürk, E. (2023). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama kapsamında özellik arz eden konular. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 504-515. <https://doi.org/10.29106/fesa.1299626>.

Gökten, S., Oktan Gökten, P., ve Mollaoğulları, B.F. (2023). Stoklar ve enflasyon muhasebesi uygulaması: BİST30 imalat işletmeleri üzerine bir değerlendirme. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(1), 718-731.

Grecco, M. C. P., Silva, E. P., Geron, C. M. S., ve Silva, F. L. (2023). Implicações práticas da mensuração ao custo histórico em ambientes inflacionários. *Redeca, Revista Eletrônica Do Departamento De Ciências Contábeis & Departamento De Atuária E Métodos Quantitativos*, 10, e62532. <https://doi.org/10.23925/2446-9513.2023v10id62532>

International Accounting Standards Board, 2024 takvim yılına ait IAS 29 financial reporting in hyperinflationary economies ilişkin duyuru. Erişim adresi: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/ias-29-financial-reporting-in-hyperinflationary-economies/> (Erişim tarihi: 26.04.2024).

Kahraman, A. (2024). Enflasyon düzeltmesine “düzeltme” şart! Erişim adresi: https://www.ey.com/tr_tr/tax/enflasyon-duzeltmesine-duzeltme-sart, (Erişim tarihi: 06.05.2024)

Kantar, M. A., Abar, H., ve Öndeş, T. (2021). Enflasyonun işletmelerin finansal oranlarına etkisi: BIST imalat sektöründe bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* 90, 1-18. <https://doi.org/10.25095/mufad.856384>.

Karasioğlu, F., ve Erdemir, N. K. (2005). Enflasyon muhasebesi uygulamalarında temel işlemler üzerine bir çalışma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2005(2), 145-167.

Kamuyu Aydınlatma Platformu, Erişim adresi: <https://www.kap.org.tr/tr/>

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu, 2024 takvim yılına ait yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama hakkında uygulama rehberi. Erişim adresi: <https://www.kgk.gov.tr/Assignments/1/0/Duyurular>, (Erişim tarihi: 02.05.2024)

Kaygusuz, S., Y. (2003). Enflasyon muhasebesi- Yüksek enflasyon dönemlerinde mali tabloların düzeltilmesi. *İş, Güç Endüstri İlişkileri ve İnsan kaynakları*, 5(2). Erişim adresi: www.isguc.org/arc_view.php?ex=161, (Erişim tarihi:30.04.2024).

Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.

Kocak, N. A. (2021). Tüketici ve Üretici Fiyatları Arasında Geçişkenliğin Alternatif Ölçümü: Alt Endeksler Ayrımında Türkiye Örneği. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 67, 12-27. <https://doi.org/10.51290/dpusbe.739204>.

Koçak, H., Kısakürek, M.M., ve Babacan, A., (2023). Enflasyon düzeltme işlemlerinin işletme performansına etkisi: BİST’te bir uygulama, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 58(2), 1525-1546.

Netek, O. (2024). Yüksek enflasyonlu ekonomilerde finansal raporlama – TMS 29 ve BOBİ FRS Bölüm 25 uygulaması, *Centrum Time Enflasyon Düzeltmesi Özel Sayısı*, 16, 37-41.

Öner, H. (2018). Yurt içi üretici fiyat endeksi ile alt enflasyon kalemleri arasındaki ilişki. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 42-53.

Öner, H. (2018). TÜFE ve yurt içi ÜFE enflasyon oranları ile alt enflasyon kalemleri arasındaki ilişkinin ampirik analizi, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(4), 129-142.

Özdemir, F. S. ve Arslan, S. (2007). Enflasyon muhasebesinde kullanılan yöntemlerin karşılaştırılmalı analizi. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 87-104.

Özkan, T. (2005). Enflasyon muhasebesi uygulamasının firmaların finansal yapıları üzerine etkileri. *Muhasebe ve Denetim Bakış*, 15, 49-72.

Özulucan, A. (2002). Enflasyonun muhasebe verileri üzerindeki etkisinin giderilmesinde kullanılan otofinansman yöntemleri ve enflasyon muhasebesi üzerine bir araştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 57(4), 127-152.

Sağlam, N. (2024). TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama standardına göre yapılan işlemlerin finansal tablolar ve dipnotlarında gösterilmesi (555 No'lu VUK Tebliği-TMS-29 Farkları), Erişim adresi: <https://www.muhasabetr.com/yazarlarimiz/necdetsaglam/023/> (Erişim tarihi:23.09.2024)

Sak, R., Şahin-Sak, İ., Öneren Şendil, Ç. ve Nas E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi (Online)*, 4(1), 227- 250. DOI: 10.33400/kuje.843306.

Sermaye Piyasası Kurulu, 2024/14 Sermaye Piyasası Kurulu Bülteni, Erişim adresi: <https://spk.gov.tr/spk-bultenleri/2024-yili-spk-bultenleri> (Erişim tarihi:30.4.2024)

Tamimi, O., ve Orbán, I. (2020). Hyperinflation and its impact on the financial results. *İntelektine Ekonomika*, 14(2), 5-16. doi: <https://doi.org/10.13165/IE-20-14-2-01>

TMS 29 Yüksek Enflasyonlu Ekonomilerde Finansal Raporlama, Erişim adresi: https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS_TFRS_Setleri/2023/Mavi_Kitap/TMS/TMS%2029.pdf, (Erişim tarihi:03.05.2024).

Türkiye İstatistik Kurumu, Yurt İçi Üretici Fiyat Endeksi- Kısım Ağırlıkları ve Kapsamla İlgili Bilgiler, Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=%C3%BCretici%20fiyat%20endeksi&dil=1> (Erişim tarihi: 20.5.2024).

Türkiye İstatistik Kurumu, Tüketici fiyat endeksi ve değişim oranları. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Tuketici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2023-49657>(Erişim tarihi: 20.5.2024).

Türkiye İstatistik Kurumu, Yurt içi üretici fiyat endeksi ve değişim oranları, Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Yurt-Ici-Uretici-Fiyat-Endeksi-Aralik-2023-49406> (Erişim tarihi:20.5.2024).

Yavuzaslan Söylemez, S. (2023). Yeniden değerlendirme uygulamalarında son yasal düzenlemeler ve önceki revizyonların etkileri. *Journal of Accounting and Taxation Studies*, 16 (Prof. Dr. Mehmet Özbirecikli Özel Sayısı), 279-302. <https://doi.org/10.29067/muvu.1279186>

Yücel, G. (2023). Parasal kazanç (monetary gain) kavramı anlaşılmadan enflasyona göre düzeltilmiş finansal tablolar anlaşılabilir. *Denetim ve Güvence Hizmetleri Dergisi*, 3(1). 1-10.

213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, Erişim adresi: <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=213&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=4>, Erişim tarihi: (Erişim tarihi:6.5.2024).

555 Sayılı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği, (2023). Erişim adresi:

<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2023/12/20231230M2-13.pdf>, (Erişim tarihi:8.5.2024).

